

DOMOLJUB

Ishaja vsak šetrick. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 30.

V Ljubljani, dne 25. julija 1912.

Leto XXV.

Brez žegna!

Liberalna misel se trga kakor preležano blago; kjer primeš, ti gre vsake sebi. Liberalni krojači pač prihajajo z iglo in nitjo in krpami, pa poizkušajo flikati to žalostno reč, toda nič ne pomaga. Za liberalno misel in za liberalne stranke velja stara žalostna sodba: krpa na krpi, na krpi pa luknja. Ne samo pri nas, nego po celem svetu gre z liberalci navzdol. Nekaj desetletij so šarili, kakor bi bila zemlja in nebo njihova, breozirno, surovo, krivično. Velik del izobraženih stanov so potegnili za seboj; pokvarili so uradništvo in prekvasil s svojimi načeli sodnike, zastrupili so učiteljstvo, k svojemu vozu so priklenili trgovstvo in velik del obrtništva. Dobili so moč v roke po vseh državah; zavladali so z največjo predrznostjo; kar čez noč so vdihnili svojega duha v postave, s svojimi ljudmi so zasedli vsa vplivnejša mesta, vladarje so uklonili na svojo plat. Komaj so se pa ogreli liberalci na svojih sedežih, so že bruhanili na dan žalostni nasledki njihove vlade: boj vseh proti vsem se je pričel. Lepe besede, ki so ž njimi slepili ljudi, so se izkazale v dejanju kot navadna sleparija. Govorili so o povzdigi blagostanja, pa po njihovem je ogromna večina ljudstva obubožavala, peščica se je pa kopala v milijonih. Jud je splaval na vrh povsod, kjer je zagospodaril liberallec. Pravica je postala prazna beseda brez pomena. Oderušivo v najrazličnejših oblikah se je boholno razvilo.

Pripoveduje se, da je nekoč cesar Jožef II. vprašal kapucinskega patra, kako mu je všeč njegova vlada. Ta mu odvrne: »Veličanstvo, tako kakor črna maša.«

»Kako to?« vpraša cesar.

Kapucin odgovori: »Brez gloriije, brez vere (credo), dolgo darovanje in nazadnje brez žegna.«

To velja za vse liberalne vlade. Brez gloriije — Bog se ne časti; nanj se ne misli v javnosti. Razpase se grdo brezboštvo, svobodomiselstvo, sovraštvo proti Bogu. — Brez vere — verska misel ugaša, zavira se versko življenje, z javnimi zakoni naravnost zatira. Surov boj proti katoliški cerkvi se začne; sramotenje, poniževanje katoliškega duhovstva je na dnevnem redu. — Dolgo darovanje; — davki rastejo dan za dnem; ljudstvo se izsesava; bremenjena vsake vrste, ki se mu nakladajo, ga teže, da komaj diha. Prisilna šola, prisilna splošna vojaška služba, naravnostni in nenaravnostni davki z nakladami in dokladami, zraven pa še neznosnejši skriti davki, — ki jih mora dajati ljudstvo v obliki previsokih obresti in previsokih cen kapitalističnim mogotcem. Res je to darovanje brez konca; za ofrom hodi ljudstvo venomer prisiljeno; podita ga eksekutor in birič, zraven pa še kruta vsakdanja potreba.

Nazadnje pa nič žegna! Saj se komaj vidimo iz tega ogromnega napredka, ki o njem govorimo kot o zmagi človeškega duha nad naruro. Par in elektrika, čudoviti stroji, izraba najraznovrstnejših naravnih sil za človeško delo na eni strani; na drugi pa vedno več dela in skrbi in uboštva. Prometna sredstva železnice, paroplovbe, telegraf, telefon, zdaj še voznja po zraku zblížujejo ljudi tako, da je svet že takorekoč ena hiša, da so si sosedje nekdanj najoddaljenejši narodi; obenem so si pa ljudje vedno bolj tuji, vedno več nasprotij, sovraštva, medsebojnih bojev. Tovarniški dimniki rastejo od dne do dne; zdi se pa, da sreča

in zadovoljnost tako gineta izmed ljudstva kakor črni dim, ki se vali iz njih proti nebu. Žegna ni! Splošna nezadovoljnost se kaže v radikalnih, revolucijskih strankah, ki jih je povsod vedno več. Državne oblike se izpreminjajo kakor se preobleče srajca. Vendarje more, izganjajo kakor za igračo. Med delavci narašča soc. demokracija, ki zbira ogromne čete na boj proti vsem drugim slojem; med narodi vstaja radikalizem nepomirljiv, izključno sebičen, surov, ki tepta pravice manjših, ki se ne meni za to, da mora imeti zemlja prostora za vse.

Te nasledke liberalnega gospodstva vidi ljudstvo, vidi pa še več. Kjerkoli se vgnezdijo liberalci in pridejo na vrh, tam zavlada najgrja osebna dobičkaželjnost. Kdor pride h koritu, pozna le sebe in nikogar drugega ne. Javno življenje se docela izkvari. Proti temu se nazadnje mora pokazati odpor. Dva važna dogodka iz pravi zadnjega časa nam to potrjujeta. Judovsko-liberalna mladoturska vlada, ki je šele štiri leta na krmilu, je pri koncu; v tem kratkem času je ubila sebe in spravila državo k robu prepada. Na Francoskem se je uvedla proporna volivna pravica, ki bo liberalnim strankam strla glavo in napravila konec neznosnim razmeram. Turek in Francoz se kopljeta iz liberalne šute. Ali naj mi pustimo, da nam zagrebe naše ljudstvo?

Somišljeniki! Povsod posvetite mesec julij agitaciji za „Domoljuba“!

Političen pregled

Sprava med Čehi in Nemci.

Leta in leta se že vleče v avstrijski politiki kot rdeča nit vprašanje o spravi največjih dveh narodov avstrijske državne polovice, Čehov in Nemcev. V češki deželi, ki je zelo gosto obljudena, prebivajo namreč poleg Čehov, ki so v večini in starejši, stalni prebivalci dežele, tudi Nemci, ki so pred stoletji prišli v deželo pod pokroviteljstvom raznih nemških cesarjev in deloma tudi domačih knezov. Oba naroda sta med avstrijskimi ljudstvi najbolj izobražena in tudi najbolj narodno zavedna, obenem pa tudi sovražita drug drugega do dna duše. Ne moreta pa shajati eden brez drugega, zato pa so vedno neprestane praske med zastopniki obeh narodnosti. Do vrha je prikipelo to nasprotje zadnja leta, ki je privedlo do tega, da ne more delovati niti deželni zbor. Nemci preprečujejo z obstrukcijo, da Čehi ne morejo po svoje urejati svoje dežele. Pri tem so se pojavile velikanske težave zlasti v denarnem oziru. Češka je najbogatejša avstrijska dežela, pa ne more iz rednih dohodkov vzdrževati svojega uradništva. Učiteljstvo hrepeni še bolj in bolj upravičeno kakor pri nas že leta po uravnavi in zboljšanju plač. Ne more se skleniti nikak za deželo koristen nov zakon. Vsi, Nemci in Čehi vidijo, da je to nevzdržljivo.

Ker je to vprašanje vedno velikega pomena tudi za delo našega državnega zbora, zato se tudi avstrijske vlade za to vprašanje zanimajo. Poročali smo že lani, kako so se vršila dolgotrajna pogajanja, ki jih je začela vlada, ki pa niso privedla do pravega uspeha. Letos pa je te dni zopet na dnevnem redu sprava med Čehi in Nemci. V Pragi se vrše pogajanja med posameznimi češkimi in nemškimi komisijami, ki naj bi uredile razne jezikovne spore v vseh podrobnostih. Na vrsti so sedaj pogajanja o pošti in šolah. Če ne bo zopet zmagalo češko-nemško sovražstvo, bo koncem tega meseca sklican deželni zbor, ki sklene potem postave, ki končno določijo vsebino dogovorov.

Predsednik Sylvester o delu državnega zbora.

Navadno je naš parlament razkričan, kakor da ne stori ničesar. Res, razni nepotrebni, zlasti narodni spori zavirajo često uspešno delo, ali vendar smemo reči, da je državna zbornica za državo in ljudstvo velikega pomena. Tako spričevalo ji je dal tudi predsednik Sylvester, ki je govoril na nekem shodu v Solnogradu. Predsednik trdi, da so avstrijski poslanci najbolj delavni; ne delajo le v zbornici, ampak za svoje volilce se trudijo tudi po raznih uradih, zlasti po ministrstvih. Razne podpore in podobno izposlujejo le takim potom. Mnogo se trudijo poslanci tudi za to, da pridejo v stik z volilci svojega

okraja. — Povedal pa je tudi slabe strani parlamenta. Govorniki govorijo predolge govore, ki so le bolj malim skupinam govorniki, pri tem pa trpi pravica, ki bi se je udeleževalo več poslancev. Zato želi predsednik v korist državnega zbora, da bi se govori omejili.

BALKAN.

Konec mladoturške samovlade.

Ko je vrgel mladoturški vodilni odbor za enakost in svobodo starega sultana Abdul Hamida s prestola, proglasil je mogočno svobodo za vse. Toda bil je on prvi, ki se je ni držal. Imel je potem armade in svoje dobre organizacije vso Turčijo takorekoč v rokah in vendar ni znal in hotel izvesti tega lepega gesla. Držal se je skrajnega centralizma; vse naj se osredotočuje v Carigradu in posameznim tako različnim deželim se krati njihova dosedanja samouprava. Sovražijo mladoturki vse, kar ni mohamedanskega in svobode za druge vere in narodnosti ne poznajo. Pri volitvah so uprizorjali nasilstva, preganjali časopisje, proglasili obsedno stanje — vse v znamenju svobode.

Ni čuda, da se je zdelo to tudi Turku preveč. Pri ljudstvu že od prej niso imeli zaslombe, ker je šlo za njimi zapeljano ali pa prisiljeno, sedaj pa se jim je izneverila tudi armada, ki kar zapoveduje, kakšna naj bo vlada. Svobodomiselna vlada, ki je bila čisto pod vplivom framasonov in judov, je morala iti. Nastala je kriza, ki je tem občutnejša radi vojne z Italijo in albanske vstaje. — Po dolgih pogajanjih in prošnjah je prevzel sestavo nove vlade londonski poslanik Tefvik-paša, ki je prijatelj Angležev. Ne ve pa se, če je s tem že rešena kriza.

Napad na Dardanele.

Ponoči 18. julija poskušalo je osem italijanskih torpedovk napasti Dardanele pri zalivu Koutepe. Turška poročila pravijo, da sta se dve laški torpedovki potopili, ostale pa da so poškodovane.

Namen tega napada je bil, kakor sodijo, v temni noči priti do turškega brodogradilništv, ki je zasidrano pri Nagori in ga uničiti. Noč je bila toliko temna, da se je Lahom posrečilo vtihotapiti se v Dardanele in so Turki komaj še preprečili nesrečo. Lahki opozarjajo časopisje, naj turškim poročilom ne verjame. — Turška vlada bo Dardanele sedaj zopet zaprla.

Albanska vstaja.

Albanska vstaja hitro napreduje. Tako je zbral samo en voditelj vstašev, Izo Boljetinac, 24.000 Albancev, s katerimi prodira proti mestu Skoplje, ki ga hoče zavzeti. Pridružujejo se mu še vedno nove čete; ima pri sebi tudi mnogo bivših turških orožnikov in vojakov, ki so dezertirali. Pri Prištini, kjer je vstaja na vrhuncu, vršili so se krvavi boji med vojaštvom in vstaši. Rabili so v boju tudi topove. Za Turke je silno težko stališče, ker celi bataljoni vojaštva prisegajo, da na svoje brate ne bo-

do streljali. In, četudi Turki v kakem malem boju zmagaajo, s tem pri divjih Albancih sovražstvo le naraste. Resnost vstaje kaže zlasti še tudi število beguncev, ki beže v Srbijo in Črno goro. Sovražstvo vstašev se obrača tudi proti kristjanom.

PROPORČNI ZISTEM NA FRAN-COSKEM.

Zadnja leta so povsod na dnevnem redu volivne reforme. Avstrijsko prebivalstvo je dobilo splošno in enako volivno pravico, ista se je razširila v Italiji. Turčija in Rusija sta postali ustavni deželi. Sedaj pa je sklenjen na Francoskem poseben nov volilni načrt, ki se imenuje proporčni zistem. Proporc, kakor ga kratko imenujejo, obstoji v tem: Na vsak večji okraj pride določeno število poslancev. Vsaka stranka mora združiti na enega kandidata gotovo število glasov, da dobi enega poslanca. Zastopana more biti tudi manjšina, ker često lahko doseže določeno število glasov. Iz tega stališča je to najbolj pravičen volilen zistem, povsod pa se ga seveda ne da uvesti. Naša stranka ga je uvedla prva v Avstriji pri ljubljanskih občinskih volitvah. Sklenjena je bila nova postava s 339 glasovi proti 217. Ta sklep je občutna škoda za svobodomiselce, ker mnogo mandatov izgube. Zmerne stranke, zlasti katoličani, ki so, dasi v znatni manjšini doslej bili brez besede, pridejo do glasu, ker bodo tudi manjšine zastopane, mnogo pa izgube svobodomiselni radikalci.

Svobodomiselci so začeli sedaj proti temu sklepu divjo gonjo in ga skušajo vreči v senatski zbornici (po našci: gosposki zbornici). Priznavajo pa čisto očitno, da se jim gre le za to, da ne pridejo katoličani na površje. Zdi se, da je svobodomiselne komande tudi na Francoskem že vse sito.

LISTEK

Salomonovi rudniki.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

oo

SEDMO POGLAVJE.

Salomonova cesta.

Zunaj jame smo se ustavili in zde-lo se nam je, da smo otročji.

»Jaz grem nazaj,« je rekel Sergij.

»Zakaj?« je vprašal Tomič.

»Ker mi je prišlo na misel, da je to, kar smo videli, morebiti moj brat.«

To je bila nova misel in vrnil smo se v jamo, da se prepričamo o njeni resničnosti. Ker je bilo zunaj svitlo in so naše oči gledale le po snegu, za nekoliko časa nismo mogli prodreti teme v jami, kmalu pa smo se privadili te poltme in se približali mrtvi postavi.

Gospod Sergij je pokleknil in ji pogledal v obraz.

»Hvala Bogu!« je rekel in olajšano vzdihnil, »ni moj brat.«

Nato sem jaz stopil tja in pogledal. Truplo je bilo nekega vitkega moža srednje starosti, z orlovim nosom, ko drastimi lasmi in dolgimi črnimi brkami. Koža je bila popolnoma rumena in tesno napeta. Okolu vratu je viselo razpelo iz rumene slonove kosti. Truplo je bilo trdo zmrznjeno.

»Kdo vendar more to biti?« sem rekel.

»Ali ne morete uganiti?« je vprašal Tomič.

Zmajal sem z glavo.

»No, stari Don José da Silvestra, seveda, kdo drugi?«

»Nemogoče!« sem zasopel, »umrl je vendar pred tristo leti!«

»Rad bi vedel, kaj bi moglo preprečiti, da ne bi ostal tukaj v teh okoliščinah še tri tisoč let?« je dejal kapitan Tomič. »Samo, ako je zrak dovolj mrzel in kri se ohrani tako sveža, kakor novozelandski koštrun za vedno, in Bog ve, da je tukaj dovolj mrzlo. Solnce nikdar ne prisije semkaj, nobena žival ne pride v jamo, ki bi ga raztrgala in pojedla. Brez dvoma ga je njegov suženj, ki ga omenja v pisanju, zapustil. Sam ga ni mogel pokopati. Glejte,« je nadaljeval, se pripognil in pobral čudno oblikovano kost, ki je bila na koncu ostro ošpičena, »tukaj je ona kost, s katero je risal svoj zemljevid.«

Začuden smo gledali za trenutek in pozabili vzpričo tega izvanrednega dogodka in kakor se nam je zdelo, napol čudeznega prizora na svojo zažrebo.

»Da, da,« je rekel Sergij, »in tukaj je mesto, kjer je dobil svoje črnilo,« in pokazal je na majhno rano na levi roki mrtvega moža. »Ali je kak človek kdaj videl kaj podobnega?«

Sedaj ni bilo nobenega dvoma več o stvari, ki me je popolnoma prestrašila, kakor moram priznati. Tamkaj je sedel mrtvi človek, čegar navodila, pisana pred stoletji, so nas privedla do tega mesta. Tukaj v moji lastni roki sem imel okorno pero, s katerim ga je napisal in tam okoli vratu mu je viselo razpelo, ki so ga poljubljale njegove umirajoče ustnice. Ko sem zrl tja, sem si mogel v svoji domišljiji ustvariti živo sliko celega prizora: potnik je umiral od mraza in lakote, in kljub temu poskušal, kako bi sporočil svetu skrivnost, ki jo je odkril. Zdelo se mi je celo, da bi v njegovih ostro izraženih potezah skoro našel podobnost z onimi mojega prijatelja Silvestra, njegovega potomca, ki je pred dvajset leti umrl v mojih rokah, toda morda je bila to le moja domišljija. Na vsak način pa je sedel tamkaj, žalostno me opominjajoč na usodo, katera tolikrat doleti one, ki skušajo prodreti v neznano; in tamkaj bode morebiti sedel venčan v strašnem veličanstvu smrti še pozna stoletja in vzbujal občudovanje popot-

nikov kakor smo mi, ako pride zopet kdo, da ga moti v njegovi samoti. Ta prizor nas je silno pretresel, tembolj, ker smo bili sami že tako blizu smrti.

»Pojdimo,« je rekel Sergij z nizkim glasom, »vendar počakajmo; dajmo mu tovariša,« in dvignil je mrtvo truplo Hotentota Venta ter ga položil poleg starega Dona. Nato se je pripognil in z enim sunkom odtrgal razpelo, ki je viselo okoli vratu, kajti njegovi prsti so bili premrzli, da bi mogel poskusiti odvezati ga. Mislim, da ga ima še vedno. Jaz sem pa vzel njegovo pero, ki leži pred menoj, ko to pišem, včasih se tudi podpišem z njim.

Nato smo zapustili ta dva človeka, porosnega belega moža minule dobe in ubogega Hotentota, ki imata svojo večno stražo sredi večnega snega, zlezli iz jame na blagodejno solnce in nadaljevali svojo pot, radovedni, čez koliko ur bodeimo tudi mi sami njima podobni.

Spodaj, kakih pet tisoč čevljev pod nami, se je na milje daleč razprostirala najprijaznejša dežela.

Ko smo hodili kake pol milje, smo dospeli do roba planote, kajti gora sama se ni vzdigovala ravno na sredi, akoravno se je iz puščave tako videlo. Kaj je ležalo pod nami, nismo mogli videti, kajti cela pokrajina je bila zavita v gosto jutranjo meglo. Kmalu pa so se višje plasti megle nekoliko razkadile in razkrile kakih petsto čevljev pod nami koncem dolge plasti snega zeleno trato, preko katere je tekel potok. Vendar to še ni bilo vse. Pri potoku je ležala deset do petnajst glav broječa tropa velikih antilop, ki so se solnčile na jutranjem solncu.

Ta pogled nas je navdal z neizrekljivo radostjo. Tamkaj je bilo živeža v obilici, samo ako bi ga mogli dobiti. Živali so se nahajale celih šeststo ko-

rakov daleč, streljaj, na katerega se človek ne more zanesti.

Nemudoma smo se posvetovali, ali bi kazalo zalezovati divjačino, vendar smo končno opustili to misel. Ker bi začeli z vetrom, ni bila stvar ugodna za nas in dalje je bilo gotovo, da nas živali zapazijo na snegu, ki bi ga morali prekoračiti, in tudi ako bi bili še tako oprezní.

»No, potem moramo pač poskusiti od tam, kjer smo,« je rekel Sergij. »Katere puške vzamemo, gospod Borovski, dvocevke ali vinčesterske repetirke?«

To je bilo važno vprašanje, repetirke, katerih smo imeli dvoje, ko je Umbopa nosil ono ubogega Venta in svojo, so bile naravnane na tisoč korakov, dvocevke pa samo na tristo in petdeset korakov, in streljanje preko te daljave je bilo zelo negotovo. Na drugi strani pa je bilo bolj gotovo, da žival pade, ako jo zadene krogla te puške. Kočljiva stvar je bila to, vendar sem uvidel, da moramo poskusiti in vzeti dvocevke.

»Vsaki izmed nas naj vzame kozla, ki mu je nasproti. Merite dobro in bolj visoko,« sem rekel, »Umbopa naj da znamenje, da ustrelimo vsi naenkrat.«

Nato je prišel odmor in merili smo kolikor mogoče dobro, vsaj smo vedeli, da odvisi od strela naše življenje.

»Ustrelite!« je zaklical Umbopa v zubaškem narečju in skoro v istem trenutku so zagrmle naše tri puške; trije oblaki dima so viseli za trenutek pred nami in na stotine odmevov je odmevalo nad tihim snegom. Dim se je kmalu razkadil in na naše veliko veselje smo videli ležati velikega kozla na hrbtu, ki je v svojem smrtnem boju divje bral okrog sebe. Zavpili smo veselja, kajti rešeni smo bili smrti. Četudi smo bili zelo slabi, smo vseeno hiteli po sneženi strmini navzdol in v desetih minutah po strelu je ležalo kozlovo srce in jetra pred nami. Sedaj pa je nastala nova težava, kajti nismo imeli kuriva in zaraditega nismo mogli narediti ognja, da bi jih spekli. Razočarani smo se spogledali.

»Lakote trpeči ne smejo biti izbirčni,« je rekel kapitan, »moramo pač jesti surovo.«

Iz zadrege ni bilo nobenega drugega izhoda in naša občutna lakota je povzročila, da nasvet ni bil tako neokusen, kakor bi bil sicer. Vzeli smo torej srce in jetra, jih za nekaj minut zagrebeli v sneg, da se ohladi; potem smo jih v ledenomrzli vodi potoka umili in jih naposled hlastno zaužili. To se sliši strašno, vendar odkrito priznam, da nisem nikdar okusil boljšega, kakor je bilo to surovo meso. Tekom četrte ure smo bili popolnoma prerojeni ljudje. Naše življenje in naša moč se nam je zopet povrnila, naše slabo srce je začelo zopet krepkeje utripati in kri se je živalneje pretakala po naših žilah. Ker smo pa vedeli, kako nezdavno je preveč napolniti lačne želodce, smo bili zelo previdni in nismo jedli pre-

več, temveč smo prenehali, ko smo bili še lačni.

»Bogu bodi hvala!« je rekel Sergij, »ta žival je rešila naše življenje. Kate-re vrste je, gospod Borovski?«

Vstal sem in stopil k živali. Bila je skoro oslovske velikosti in imela dolge zakrivljene rogove. Nikdar še nisem videl take, ta vrsta mi je bila nova. Bila je rujave barve, z bledordečimi progami in gosto dlako. Pozneje sem zvedel, da jo domačini te čudovite de-žeze imenujejo Inko. Zelo redka je in se nahaja samo v velikih višinah, kjer nobena druga divjačina ne živi. Žival je bila ustreljena visoko v hrbet, ven-dar nismo mogli dognati, čegava krog-lja jo je zadela.

Tako goreče smo skrbeli za svoje lačne želodce, da se nismo ozrli okoli sebe. Sedaj pa, ko je Umbopa narezal toliko najboljšega mesa, kolikor se je zdelo, da ga bomo mogli nositi, smo si ogledali okolico. Megle so se razkadile, bila je namreč osem ura in solnce jih je razpršilo, tako da smo mogli z enim samim pogledom videti celo pokrajino pred seboj. Ne vem, kako bi opisal veličastni razgled, ki se je razkril pred našimi očmi. Kaj takega še nikdar nisem videl in mislim, da tudi nikdar več ne bom.

Za nami in nad nami so se groma-dile snežene Sabine gore in spodaj, kakih pet tisoč čevljev pod nami, se je na milje daleč razprostirala najprijaznejša dežela. Tu so se širili lepi gozdovi, tam se je vila velika reka po svoji srebrni poti. Na levo se je razpro-stirala prostrana valovita ravan, s travo porasčena dežela, na kateri smo za-pazili neštene črede divjačine ali domače živine, katerih pri tej daljavi nismo mogli razločevati natančneje. Zdelo se je, kakor da je cela pokrajina obdana okoli in okoli od daljnih gora. Na desno je bila dežela več ali manj gorata, to se pravi, posamezni hribi so se vzdigovali iznad površine, med nji-mi pa so ležala obdelana polja, med katerimi smo razločno videli okrogle gručice koč. Pokrajina je ležala pred nami kakor zemljevid, po katerem so se vile reke kakor kače in so se dviga-le gore, pokrite s snegom, nad vsem pa se je razlivala vesela solnčna svet-loba in srečno naravno življenje.

Ko smo zrlj tja doli, smo opazili dvoje čudnih stvari. Prvič, da mora ležati dežela pred nami najmanj pet tisoč čevljev višje kakor puščava, ki smo je prekoračili in drugič, da so te-kle vse reke od juga proti severu. Po dovolj mučnih izkušnjah smo vedeli, da na južni strani velikega gorovja, na katerem smo se nahajali, ni bilo vode, na severni strani pa je bilo mnogo vo-da, ki so se večinoma združevale v ve-liko reko, ki se je vila dalje, kakor smo mogli videti.

Sedli smo za nekoliko časa doli in molče gledali ta čarobni prizor. Kmalu nato je spregovoril gospod Sergij.

»Ali se ne nahaja na zemljevidu nekaj o Salomonovi veliki cesti?«

Prikimal sem, moje oči pa so še vedno zrle preko daljne dežele.

»No, pogledjte, tam se nahaja!« in pokazal je nekoliko na desno.

Kapitan in jaz sva pogledala, in v resnici se je tam vila velika lepa cesta proti ravnini. V začetku je nismo videli, ker je bila skrita za valovito pokrajino. Ničesar nismo spregovorili, vsaj mnogo ne; začeli smo izgubljati čuvstvo začu-denja. Prav lahko je bilo, da smo našli neke vrste rimsko cesto v tej čudni de-želi.

»No,« je rekel Tomič, »prav blizu nas mora biti, ako se podamo narav-nost na desno. Ali ne bi bilo bolje, ako bi šli naprej?«

To je bil dober nasvet, in kakor hitro smo si v potoku umili obraz in roke, smo odrinili dalje. Nekako eno miljo dolgo smo hodili preko sneženih plasti in proda, dokler nismo dospeli do vrha male višine, pod katero je le-žala cesta. Bila je krasna cesta, vse-kana v živo skalo, najmanj petdeset čev-ljev široka in očitno dobro oskrbo-vana; čudno pa je bilo, da se je zdelo, kakor da bi se tamkaj začela. Stopili smo doli in stali na njej, toda komaj sto korakov za nami v smeri proti Sabinim goram je izginila; cela stran gore je bila pokrita s prodrom in semintja s sneže-nimi plastmi.

»Kako si razlagate to, gospod Bo-rovski?« je vprašal Sergij.

Zmajal sem z glavo, nisem si mogel tolmčiti tega.

»Jaz jo imam!« je rekel Tomič, »ce-sta je brez dvoma peljala naravnost čez gorovje in preko puščave, toda pesek jo je zakril, nad nami pa jo je zasul ka-ognjeniški izbruh raztopljenave lave.«

To se je zdelo dobra misel; mi smo jo sprejeli in se napotili po hribu navzdol. Po tej krasni cesti in s polnimi želodci se je potovalo vse drugače, ka-kakor je bila naša hoja navzgor preko snega, ko smo bili popolnoma sestra-dani in napol zmrznjeni. Ako bi se ne spominjali žalostne usode ubogega Ven-ta in one strašne jame, kjer se je sedaj nahajal v družbi s starim Donom, bi bili gotovo zelo veseli, dasi smo čutili, koliko novih neznanih nevarnosti je še pred nami. Z vsako miljo, ki smo prišli dalje, je postajalo podnebje mehkejše in prijaznejše in dežela pred nami se je svetila v lepši krasoti. Kar se tiče ceste same, nisem nikdar videl tako mojsterskega dela. Nobena težkoča ni bila prevelika inženirju starega sveta, ki jo je bil zasnoval. Na enem mestu smo dospeli do velike globeli, ki je bila tristo čevljev široka in najmanj sto čevljev globoka. Ta velika grapa je bi-la popolnoma zasuta z velikimi obse-kanimi kameni, in spodaj so se naha-jali oboki, da je mogla voda teči skozi, nad njimi pa je držala cesta. Na dru-gem mestu je bila cesta izsekana v ste-no prepada, ki je bil nad petsto čevljev globok, na tretjem pa je bila izvrtana naravnost skozi greben v dolgosti tri-deset ali še več korakov.

Tukaj smo opazili, da so bile stene predora pokrite s čudovitimi rezbari-jami raznih postav v oklepih, ki so se vozile v vozovih. Ena, ki je bila nena-vadno lepa, je predstavljala celo bitko z oddelkom ujetih, ki so se peljali v da-ljavi v stran.

»Da,« je rekel Sergij, potem ko si je ogledal to staro umetniško delo, »ze-lo lepo je, ako jo imenujejo Salomono-vo cesto, toda moje skromno mnenje je, da so bili tukaj Egipčani, predno je še Salomon prišel sem s svojim narodom. Ako to ni egipčansko delo, je vse, kar morem reči, to, da mu je zelo podobno.« (Dalje prih.)

Kuga na Kranjskem in božja pol sv. Roka v Dravljah.

Spisal I. K.

Najmlajša izmed podružnic župnije Št. Vid nad Ljubljano je cerkev sv. Roka v Dravljah. Strašna kuga, ki je pred par sto leti razsajala tod okrog, je bila vzrok, da se je cerkev zidala. Toda, predno govo-rimo o zgodovini cerkve same, moramo omeniti par stvari o kugi na Kranjskem.

Morilka človeštva.

Da o tej prestrašni bolezni nimamo dandanes nobenega pravega pojma, ni čuda. Saj slišimo o nji kvečjemu po čas-nikarskih poročilih iz daljne Indije, kjer kuga večkrat razsaja, zlasti v mestu Bom-bay in okolici. Pred kakimi desetimi leti se je raznesel glas, da je za kugo zbolelo nekaj oseb na Dunaju. Seveda, strah, ki se nas je vsled te nenavadne novice pola-stil, je bil skoraj čisto odveč, zakaj dan-danes zdravniške navedbe popolnoma za-pró pot vsaki nalezljivi bolezni, ako ljud-stvo pametno uboga.

Kaj drugega je pa bilo v prešlih časih. Ljudje so imeli res dovolj vzroka tresti se pred to grozno šibo božjo. Zdravniške na-redbe, sploh zdravilstvo tedanjih časov je bilo proti kugi brez moči. Težko je bilo ustaviti tej strašni morilki pot. Silno hitro se je širila dalje in neusmiljeno gospodarila, kamor je prišla.

Žrtve črne smrti.

Da bomo vsaj nekoliko vedeli, kakšna grozna šiba je bila kuga za naše prednike, hočemo pobližje opisati to morilko človeštva. Začela se je navadno tako, da je jela bolniča močno boleti glava, po drobovju pa ga je peklo in žgalo liki ogenj. Vsled silne žeje je bolnik kar besnel. Po celem telesu so se odprle temnovišnjeve, skeleče otekline, ali pa so se prikazali po celem telesu beli mozolji (»buboni«), ki so očrneli in silno pekli — odtod ime »črna kuga« ali »črna smrt«. Ni se pa pokazala bolezen pri vsakem bolniku na enak način. Neka-teregega bolnika je oblival krvavi pot, dru-

¹ Sledeče črtice so večinoma posnete po spisu A. Koblarja: »O človeški kugi na Kranjskem« v »Izvestjih muz. dr.« I. 1891., str. 39 itd., po Vr-hovčevih spisih o kugi v »Mitteilungen des Museal-vereines« I. 1899. in 1900., po Valvasorju in po raz-nih zapiskih v župnem arhivu v Št. Vidu nad Ljub-ljano.

gemu zopet se je pokazala vsa bolezen na nogah, ki so mu kar odgnile. Umrli je skoraj vsak za njo, marsikdo v par dneh, drugi kar v par urah. Ozdravel je samo tisti, ki so se mu kužni tvori dosti hitro pregnjili in predrli. A to se je redko zgodilo. Grozen je bil mrlič, ki je umrl za kugo. Bolezen mu je pustila po ostudnih tvorih grde, črne madeže in človeka izpremenila, da ga je bilo groza pogledati. Meso je začelo kipeči kakor kvas in širiti okoli sebe grozen smrad (odtod prislovica: »Smrdi kakor kuga«). Iz nosnic in iz ustnic je vrela umrlemu črna kri, iz odprtih tvorov pa se je cedila smrdljiva sokrvica.

Kako so jih pokopavali.

Da pri takem bolniku ali mrliču ni mogla strpeti živa duša, je umevno, in jasno je tudi, da ni bilo izlahka dobiti človeka, ki bi bil hotel pokopavati take mrliča. Kdor je bil tako pogumen, je prišel do hiše z dolgim akom (orodje, s kakršnim vlačijo led iz vode — na dolgem drogu je železen kavelj in železna ost). Mrliča je z akom potegnil iz hiše ter ga vlekel v jamo, izkopano za kužne. Take jame so bile navadno daleč zunaj vasi.

Seveda ni mogel imeti vedno vsak mrlič svoje jame, ampak čestokrat je ena sama velika jama služila več mrličem za počitek; saj jih je skoraj vedno pomrlo po več na dan in so bili vsi obenem pokopani. Pogrebec je potresel mrliča z živim apnom in ga zažrebel.

Seveda včasih niti za drag denar ni bilo dobiti človeka, ki bi si upal pokopati kužnega. Takrat je bilo »mrliča pokopavati« res nekaj junaškega in velezaslužnega. Mi tega telesnega dela usmiljenja sedaj skoraj ne razumemo.

Nalezljivost kuge.

Najhujše pri vsej nesreči pa je bilo, da je bila kužna bolezen tako nalezljiva. Večkrat so izmrle cele hiše, da, cele vasi, mesta in dežele. Kužna trupla so ležala tupatam nepokopana po goščah ali so ostala kar po hišah in gnjila tam cele tedne in mesece. Da se je morala kuga potemtakem hitro širiti, je umljivo. Take okužene hiše so ljudje hitro osamili. Vhod so zabili in večkrat so kroginkrog hiše postavili visok plot. Če so ljudje v njih pomrli, so take hiše marsikdaj z vsem vkup zažgali.

Grobišča.

Govorili smo, kako so za kugo umrle pokopavali. Takih grobišč se še mnogo pozna. Na takem prostoru stoji cerkev sv. Roka v Dravljah in vstric nje ob veliki cesti takozvano »debelo znamenje« je tudi na prostoru, kjer je pokopanih mnogo za kugo umrlih okoličanov. Taka grobišča so zunaj vasi, kajti na pokopališčih okoli cerkvā niso smeli pokopavati kužnih. Na več takih krajih stoji takozvana »kužna znamenja« (»Pestkreuze«). Ko je kuga ponehala, so jih postavili v spomin nesrečnim njenim žrtvam. Ta znamenja imajo prav posebno obliko. Na nizkem podstavku stoji precej visok kamenit, četverooglat ali okrogel steber, ki ima na vrhu nizek nastavek nekoliko širji kot steber s štirimi dolbinami za svete podobe. To »kapelico« krije nizka piramida z železnim križem na vrhu. Takih znamenj je po

Kranjskem precej. Ohranila so se še prav dobro skozi celih 250 let, kar se o naših sedanjih znamenjih večinoma ne more pričakovati. Zelo staro tako znamenje iz 16. stoletja stoji blizu Kamnika vstric Podgorja, ob državni cesti v Kranj, na Ježici, v šentvidski župniji sta dva taka spominka, eden vstric Guncelj, drugi vstric stanežiške cerkve. Marsikje so na takih krajih zadeli pri prekopavanju na človeške kosti. Ljudje mislijo, da so iz dobe turških vojsk.

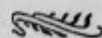
Bolniki in zdravniki.

Da okuženi bolniki niso lahko dobili v strašni svoji bolezni postrežbe in zdravniške pomoči, se ni čuditi. Večkrat so morali izpuščati ujetnike kužnim v postrežbo. Kranjska je bila tudi glede zdravnikov zelo zapuščenca, kar je seveda za tisto dobo umljivo. Izučeni zdravnik je bil tedaj nekaj izrednega. Do l. 1569. je imela zdravnika za celo deželo le Ljubljana. Tega leta je dobilo vsled silnih prošnj zdravnika tudi Novo mesto.¹ Seveda je pa bilo toliko več zdravnikov-mazačev (»padarjev«² in »konjašk«). Ti so zdravili ljudstvo z domačimi sredstvi in po svojem razumu — gotovo ne vselej brez uspeha. — Zdravniki so se zelo bali hoditi k okuženim. Ponekod so jih morali siliti kar uklenjene k bolnikom. Kadar so prihajali k bolnikom, so bili silno čudno našemljeni, da bi se ne nalezili bolezni. Oblečeni so bili v dolge, povoščene halje, obraz zakrit s krinko, seboj so imeli razne dišave itd., bolnika so se dotikali le s palico in mu po nji podajali zdravila in dr.

Kdor ne razume tedanje dobe in tedanjega nizkega stanja zdravilske vede, ta se bo čudil nenavadnim sredstvom, ki so se priporočala kužnim za zdravlilo. Celovladni ukazi (n. pr. z dne 18. sept. 1738) glede zdravlil zoper kugo ne kažejo mnogo več učenosti. Predvsem so priporočali puščanje krvi. To je veljalo kot najuspešnejše sredstvo zoper vsako bolezen.

Izmed pripomočkov, kako se obvarovati kuge, je pač najzanimivejši sledeči: Deni drobno stolčen prah posušenih krasač, posebno onih, ki so bile vlovljene med šmarnimi mašami, v majhno vrečico in jo obesi okoli vratu. To te obvaruje vsake kužne bolezni. (Tako priporočilo sem bral nekoč tudi v starem rokopisu, ki ga je bil prinesel neki moj sošolec na gimnaziji iz Postojne.) Drugi so svetovali, naj ima vsak v hiši obešen kos v jesih namočenega ovsnega kruha. To da potegne nase ves škodljiv zrak. Splošno so priporočali vsako bolezen na rovaš slabemu zraku. Treba je bilo torej razkužiti zrak, če so hoteli bolezen ustaviti. Razkuževali so zrak navadno s tem, da so žgali neprestano ogenj, kjer se je prikazala kuga; posebno ob vhodih v okužena mesta ali vasi so gorele neprestano velike grmade. Posamezne okužene hiše so ločili od drugih z visokimi lesenimi plotovi, ki so jih postavili okoli in okoli takih hiš. Ob plotovih so morali kuriti ogenj. Tako se pozna v Dravljah na severni strani proti Župčam jarek, kjer je stala ob času kuge visoka ograja iz desk in skozinskoz ob ograji so

kurili ognje. Obenem je bilo to tudi znamenje, da ne sme nobeden, ki nima izpričevala, da prihaja po uradnih opravkih, stopiti v okuženo vas.

Dragonec brez glave.

Bilo je za časa nemško-francoske vojske leta 1870. Nemški dragonski polk št. 5 se je ravno pripravljaj, da odrine čez francosko mejo. Vojaki so se podvivali, da svojim domačim pošljejo še kako zadnje znamenje življenja. Tako tudi dragonec Mincer. Pisal je svojim staršem, bratom in sestram par iskrenih besedi ljubezni in tolažbe ter pristavil, da bi jim rad priložil tudi mali spominek, da mu pa še nekaj manjka. Vendar upa, da jim bo še pred odhodom čez mejo mogel tisto poslati.

Dne 6. avgusta je odkorakal polk čez mejo in Mincer je tega dne poslal svoj spominek domov: sliko dragonca na konju v celi vojaški opravi, toda — brez glave. Nikakor ni utegnil, da bi se dal fotografirati in tako dodejati jezdecu tudi glavo. Dobé se namreč po večjih mestih take slike vojakov-jezdecov brez glave na prodaj.

»Tu pošiljam,« tako je pisal, »za enkrat sliko brez glave; kakor hitro mi bo pa mogoče se fotografirati, sledi še glava.«

Ko so doma ogledovali sliko čudnega jezdecu brez glave, polotil se jih je čuden nemir, skrb in hude slutnje so jim napolnile srce.

Dne 7. avgusta je dobil tisti dragonski polk ukaz, da preganja ostanke Mak-Mahonove armade. Ko se je polk, ki ni našel nobenih sledi sovražnika, vračal mimo trdnjave Bič, so Francozi s trdnjave z granatami začeli streljati na Nemce. Nekaj krogel je padlo v tretji škadron in ubilo tri moše, dva pa ranilo. Nekemu dragoncu je odtrgalo glavo od telesa in konj je oddirjal s še pokonci sedečim truplom vojaka.

Dva dni pozneje so dobili Mincerjevi starši žalostno sporočilo, da je njihov sin v vojski padel, kajti tisti, ki je brez glave mrtev odjahal, je bil dragonec Mincer.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

¹ Ant. Koblar na navedenem mestu.

² Ime »padar« ni drugega kot nemški Bader ali Badmeister, kopališki mojster, nadzornik v kopališčih, ki je tudi puščal žilo.

šča troje nepreskrbljenih otrok in ženo. Pravijo, da je bil slaboumen.

V Ameriki umrla Slovenca. V Valleyu, Stevens Co., je umrl Ivan Mrak, oče štirih otrok. Doma je bil iz sorške fare. — V Jolietu je umrl Mihael Frankovič, star okoli 35 let, doma od Črnomlja. Za njim žaluje žena in več otrok. — V Pueblu je dne 23. junija umrla gospa Helena Thomas, rojena Kern iz Zagorja pri Št. Petru na Notranjskem. Stara je bila 40 let, v Ameriki je bila približno 20 let.

Gorenjske novice

g Črnuče. Ono nedeljo je preč. g. Janez Kalan pri nas sprejel v Marijin vrtec 103 šolarje. Ljubi otroci! bodite lepe rožice v vrtcu Marijinem! — Vsi ti šolarji so tudi obljubili, da ne bodo pili opojnih pijač. Zato so vpisani v knjigo: »Mladi junaki«. Bodite res junaki in ne dajte se premagati od zapeljivega alkohola! Pa Vi, odrasli in pametni ljudje božji, ne dajte otrokom strupa! — Izmed odraslih se jih je doslej zglasilo za popolno abstinenco 10. Začetek. Iz malega raste veliko. — Novih naročnikov »Domoljuba« so nabale naše vrle agitatorice (zakaj ne agitatorji?) 18, tako da jih prihaja zdaj k nam skupaj 105. Le malo hiš je v fari, ki nimajo našega »Domoljuba«. — Društveni Dom bo skoro popolnoma dodelan. Ustanovili smo tudi gasilno društvo. Nadgoričani hočejo biti zase. Polno življenja na vse plati!

g Drobj iz Doba. Na dan sv. Alojzija je bila v Krtini blagoslovljena nova šolska zastava. Za jako lično in krasno zastavo se je največ trudila gdčna učiteljica M. Delakova. Kumica novi zastavi je bila gdčna Mici Zarnikova. — Na dan sv. Petra in Pavla so imele požarne brambre iz okolice sestanek in skupno vajo v Dobu. — V nedeljo, dne 21. t. m., smo pokopali mladence Jakoba Kobilšek iz Količevega, ki ga je smrt v najlepših letih pobrala izmed naših vrst. N. v. m. p.! — Dne 19. julija popoldne je pogorela Zaborštom Močilnikova hiša. Kako je nastal ogenj, ni znano. — Strela je udarila dne 14. julija v hišo Alojzija Pirnat, ki stoji sama na polju. Škode ni napravila.

g Tržiške novice. Volitve v krajni šolski svet so se izvršile zadnji petek. Zopet so se končale z zmago Slovencev, in sicer z enim glasom večine. Izvoljeni so bili župan Zupan iz Loma, posestnik Lovro Aljančič iz Bistrice in tovarnar Deu iz Tržiča. Prva dva pripadata S. L. S., tretji liberalni. Vrlo dobro so se držali tudi toplot Lomljani, ki so pripomogli k zmagi. Čast jim! — Na Dunaj bo odšlo k evharističnemu shodu 17 oseb. Zastopana bodo po odposlancih vsa naša katoliška društva. — Stranka tržiških rdečkarjev je začela zopet svoje umazano blago razkladati in ponujati po še bolj umazani »Zarji«. Zelo jo skrbe občinske volitve. Radi teh naj se nikar ne razburja. Tržiški rdečkarji so pri zadnjih volitvah kot en mož glasovali za

kapitalistično stranko, zoper katero sedaj zabavljajo. Na te limanice se ne bo vjel niti en pameten delavec. Nezavedne backe pa radi prepuščamo rdečkarjem.

g Moravče. Ljudska hranilnica in posojilnica v Moravčah je zaključila svoje šesto upravno leto. Šest let dela, šest let boja z liberalno posojilnico je častno prestala in danes s ponosom gleda na ponižane sovražnike, ki so jo hoteli že pri porodu zadušiti. Vse klevete, vse zabavljice so premagane in niso drugega rodile, kot vsako leto večje zaupanje do našega denarnega zavoda. Ustanovljena je bila na krščanski podlagi z namenom, da varuje kmeta pred izkoriščanjem in previsokimi obrestmi; zato je njen obstoj tudi zagotovljen. Mnogo jih je, ki so spoznali, da je le kmetu v korist ustanovljena, mnogo pa se jih je držalo liberalne, danes pa prihajajo, da bi jih mi rešili tako visokih obresti. Petnajst let imajo liberalci že svojo hranilnico, a še po petnajstih letih niso prišli na to, da so obresti po šest in še več od sto previsoke in vendar izkazujejo letos le nekaj nad 700 kron čistega dobička. Naša hranilnica pa ni zato, da bi preskrbela nekaterim izbranim lep nedeljski zaslužek, ampak delajo brezplačno vsi odborniki. Pretečeno leto je imela nad pol milijona prometa (540.939 K 44 vin.) in si pri tem zaslužila 1337 K 84 vin. čistega dobička, tako da s pretečnim letom znša rezervni sklad 5244 K 98 vin. Ta napredek hranilnice naj pa bodri vse naše ljudi, da svoj denar nalože v ljudski hranilnici. — O liberalni posojilnici se širijo vesti, da so pred nedavnim časom sklenili, da plačujejo dolžniki iz občin Moravče in Drtija po šest od sto, vsi drugi pa še višje obresti. Radovedni smo, če je kaj resnice na tem.

g Iz Sorice. Slovesna otvoritev in blagoslovljenje elektrarne Električne strojne zadrage v Sorici se bode vršila dne 4. avgusta t. l., ne 3. avgusta, kakor je bilo poročano.

g Cerklje pri Kranju. Mirovno sodišče je že začelo poslovati pretekli teden v cerkljanski občini. Bila sta dva sporna slučaja, katera sta se poravnala v obojestransko zadovoljnost. — Škrlatinka je strašila pri nekaterih otrocih na Zgornjem Berniku. — Dne 7. julija sta se udeležila iz obširne cerkljske župnije pšaški dohtar in Ambružev Janko shoda zaupnikov liberalne stranke v Ljubljani, kjer so vrgli liberalci iz strankinega programa vero in mesto nje postavili »prosveto«. Pa si menda vendar nista šla hladiti rane, ki so jih jima prizadajali naši možje ob zadnjih občinskih volitvah, ko so ju pometali od odborniških stolov! — Novi most se je začel graditi v bližini Pavletovega mlina. — Takoimenovani »suhi graben« se je začel poglobljevati. — Sangrad se je počivil s prihodom otrok iz Ljubljane. O tem Sangradu je dne 13. junija na okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani omenjal g. nadzornik A. Maier, da stane mestno občino ljubljansko letnih 8000 (osem tisoč) kron. Po njegovem mnenju (in po mnenju mnogo, mnogo drugih) pa Ljubljana ni tako veliko mesto, da bi otroci pogrešali dobrega zraka, igrišč in izprehajališč. Par minut, pa so izven me-

sta v najboljšem zraku. Tisti otroci, ki jim je res potreba izpremembe zraka, bi se pa lahko na cenejši način okrepili na deželi. Za stanovanja in prenočišča bi se porabila razna šolska poslopja na deželi. Stalne počitniške šolske naselbine nimajo niti dunajska občina, ampak pomaga si na cenejši in krajši način.

g Gozd pri Kamniku. Izjava. Sele zadnje čase sem zvedel, da me je nekdo koncem minulega meseca, ne vem še v kateri številki mokraške »Zarje« napadel, češ, da sem na neki tukajšni ženitnini tukajšnjega g. župana nahrulil, pestil, davil, njegovo ženo v drugo sobo poklical, da sem menda potem mogel iti nadenj s tem večjo korajžo, in ne vem kaj še vse. Hm! Kdo bi se ne smejal bujni fantaziji lažnjivega kalina! Le škoda, da ni še zraven pristavil, da sem ga naposled vendarle resnično zadavil, potem obesil ga na raženi, ga posušil in nazadnje tudi srečno pofruštikal. To bi bilo kaj za socialne demokrate, in ravnotako »resničen« dogodek, kakor tisto ongavo oné v »Zarji«. Samo bojim se, da bi potem g. župan le protestiral proti takim trditvam »resničnih« dogodkov in prav bi imel. Glede mene pa bodi povedano, da na te in katerekoli nadaljne lažnjive in obrekljive napade name ne bom več reagiral. Saj je pravzaprav še enkrat preveč, in naj potem piše in razodeva, kar hoče, rdeči bratec, skrit v svitu rumene »Zarje«. — Janez Dežman, župni upravitelj na Gozdu.

Dolenjske novice

— **Iz Dobrniča.** Naše Kmetijsko društvo prične s svojo novo motor-mlatnico mlatiti. Nestrpno težko že pričakujemo obetajočega se uspeha, da bi nekateri starokopitneži videli, zakaj so pravzaprav stroji na svetu. — Naš Dobrnič se po nazorih našega vrlega čast. gospoda župnika T. Rožnika tako prouba, da se bode v doglednem času dobrniška župnija prištevala med prve organizirane na Kranjskem. Moderni novozgrajeni svinjaki so docela izgotovljeni, da si jih vsi naši prijatelji iz sosednjih župnij lahko ogledate, ne bode nobenemu za to žal, potem pa naš posnemajte.

d Iz Tržiča. Naši liberalci se po vsem odlikujejo od drugih, pa vendar ne zmorejo še vsega sami. Kajti morajo jim večkrat priskočiti na pomoč sosedni. Tako je prišlo par mokronoških »sov« ohlajevat sokolska jajca, ker jih je menda koklja (kljub svoji suhosti) pregrela. Svetujemo jim, naj raje izvečejo svojo globoko zagaženo kožijo in potem šele druge. Seveda, uvideli so (tudi ti, da iz klopotcev se ne more nič izvaliti in zato so jih zmetali na cesto. Kaj me, Tonče, zapel je mrtvaški zvon sokoilstvu. — Iz Št. Janža pa nam hodi neki liberalno zagrižen trgovec celo nočni mir kalit. Čas je že in tudi lepo bi bilo za sivega starčka, da bi mu ne bilo treba pred fanti kazati peta, kar

pa se je že žalibog zgodilo. Ali naj se potem mladina od takih starčkov kaj pridra nauči?

d Iz Št. Janža. Dne 29. m. m. ponoči so šli »kaveljnice« v vas Koludrje v boj nad Orle ter jih začeli pretepavati. Pri tem pa tudi »kaveljnice« niso odnesli zdravih pleč. Pri sodniji so pa »kaveljnice« tako lagali, kakor da bi bili Orli »kaveljne« napadli. K temu ne rečemo drugega, kakor to-le: Ljudstvo, izpreglej, kako liberalizem in sokolstvo podivjata mladino! — Dne 30. m. m. so nekateri liberalci točili solze in se repenčili, ker so se njih sedeži zunaj cerkve na dražbi prodajali. Zelo nelepo sta se obnašala J. Keber in A. Debevc. Zadnji se je lotil celo brata načelnika Orlov, in zato mu je sodnija poskrbela 48 ur, ne vemo, ali zlatih ali srebrnih, ter en post in eno trdo ležišče. — Brežski »luftinženir« in mesar »zrakoplove« še vedno rentarčita potom »Slov. Doma« nad g. župnikom, ker nočejo poslušati njih nasvetov. Že vedo, zakaj!

d Krka. Zahvala. Dne 14. julija popoldne je bil tukaj silen vihar in naliv in ko je najhujši vihar in naliv penehal, je udarila strela v vezani kozolec gospoda trgovca Fr. Rebolja, ki je le nekaj korakov oddaljen od mojega poslopja. Ker je bil kozolec poln krme in se je takoj užgal, je bila velika nevarnost za moje poslopje. V dolžnost si štejem, da se zahvalim vsem, ki so vztrajno delovali, da se ni ogenj razširil na moje poslopje, zlasti požarni bramb. ki je bila takoj na mestu nesreče in pridno delovala dotlej, da je bila nevarnost odstranjena, bratom Orlom, ker so ravno tako vztrajali pri delu, možem, fantom, ženam in dekletam, ki so pridno donašale vodo, z eno besedo bodi vsem, ki so pomagali moje poslopje obvarovati požara, tisočera zahvala. — Na Gmajni, 21. julija 1912. — Franc Perko, posestnik.

d Iz Velike Doline se nam piše: Ovenčani »Domoljub« se je pri nas tako dopadel ljudem, da smo dobili 80 novih naročnikov. Le dalje naprej! »Domoljub« bo pomagal, da bomo začeli napredovati v vsakem oziru. — Letina pri nas sedaj kaže precej dobro. Da bi le Bog dal o pravem času potrebnega dežja, potem bi se našim kmetom nekoliko zacelile počasi rane, ki so jih prejšnja leta napravile vremenske neizgode. — Včasih je pri nas razsajala hudo bolezen, letošnje leto je še precej zdravo. Pojavil se je bil sicer legar, a zahteval je samo eno žrtev. — Nesrečna je družina Petrič v Brezju; zblaznel je brat gospodarjev, prepeljati ga je bilo treba na Studenec; kmalu nato je začela noriti sestra, ker je bila silno nevarna, poskrbeti se je zopet moralo, da se je spravila v blaznico. — Ljudstvo je pri nas silno revno. Vzroki so različni. Predvsem bi se moralo pomagati ljudstvu z izobrazbo in pa z vnovčenjem tukajšnjih pridelkov ter s skupno nabavo potrebščin tukajšnjega prebivalstva. Treba bi bilo oskrbeti več shodov, več predavanj o vinoreji, živinoreji, preši-

čereji, čebelarstvu in sviloreji, ljudstvo bi se moralo bolj brigati za spoznanje razmer Kranjske in Avstrijske, ne samo Amerike, ameriško zelje ni za našo zemljo, udeleževati bi se morali zlasti premožnejši raznih prireditelj, ki se napravijo na Kranjskem, udeležiti se tudi evharističnega shoda na Dunaju; duševno obzorje bi se na ta način razširilo v vsakem pogledu. Treba bi bilo pri nas tudi vsaj pet sejmov doma, da bi lahko vnovčili svojo žival. Županstvo bi naj stopilo v zvezo s Trstom, saj imamo železnico pred nosom, da bi nam ne bilo treba prodajati telet po 10 ali 20 K, kvečjemu 30 K. Sedaj je pri nas veliko Italijanov, ki bodo vrbe lupili. Zakaj bi se pri nas ne vpeljal pletarski tečaj, da bi se domačini naučili in si sami s tem služili kruh. Kedar je pri nas polno češpelj in jabolč, pride zopet vse polno Goricanov in Italijanov lupit češplje in pa kupovat jabolka. Če se spleča tem ljudem v tujem kraju, toliko bolj bi se domačinom. Zakaj bi se ne poskrbelo, da bi ne bilo v Brežicah Nemcev, bi tu pravljanju sadja in o shranjevanju. Če bi nas ne bilo v Brežicah Nemcev, bi tukaj ne bilo tudi nobene konkurence; edina dobrota so še za gospodarstvo Nemci v Brežicah. Dobro bi bilo, da bi se ljudstvo zdramilo in zahtevalo, da bi županstvo skupno naročevalo razne potrebščine in oddajalo za dobavno ceno. Odveč bi tudi ne bila občinska prodajalna za nabavo in za vnovčevanje vseh gospodarskih in gospodinskih potrebščin in vseh kmetijskih pridelkov. Merodajni krogi bi morali tudi skrbeti, da bi bila boljše zveza na cesti s svetom. Tukaj hoče vsakdo, ki živi od žuljev drugih, da bi se mu priklanjalo do tal, ne stori pa ničesar. Če je res kaj magnatov tukaj na hrvaško-štajerski meji, zakaj bi se kdo ne ojunčil in ne napravil avtomobilne zveze Samobor—Novo mesto. Ljudstvo je siromašno, ker je preveč praznovorno in občutljivo. Zakaj hoditi po dragocena vražarska zdravila na Ilirvaško, zakaj vedne tožbe? Pri županstvu se je sicer že zdavnaj ustanovil posredovalni urad; zakaj še ne posluje, da si pravi zakon, da takoj začne poslovati, ko se ustanovi? Skupna vzajemnost, dobra volja, junaska kri in pa bratska potrpežljivost — vse to bi nam prineslo boljše čase.

d Zvirče. V nedeljo, dne 14. julija, je bil za nas dan groze in strahu. Okolu 4. ure popoldne se pripodijo od severa usodepolni oblaki. Naenkrat se stemni, kakor ponoči in nato nastane grozen vihar, da je ruval drevesa. Med močnim gromenjem in bliskanjem se usuje silna ploha s točo, tako da je bilo v četrte ure uničeno vse polje. Točo je bilo še četrtri dan videti ob cestnih splavih. Močno so poškodovane tudi ceste in pota. Lansko leto smo bili vsled suše silno zadeti, letos je pa komaj pričakovani pridelek po toči uničen. Vse naše gospode poslane prosimo, da bi, če mogoče, izposlovali kaj podpore bednemu ljudstvu. — Meseca junija je začela poslovati naša novoustanovljena poštna

nabiralnica. C. kr. poštno ravnateljstvo je s tem ustreglo dolgotrajnim našim željam in potrebam.

d Iz Dobropolj. Na praznik sv. Petra in Pavla smo se prav živahno pripravljali. Vse smo hoteli spraviti v najlepši red ter možno okrasiti posebno okoli cerkve. Otročja lica so žarela samega veselja, ko so njih oči gledale, kako so se dvigale smreke z zastavami in slavoloki z napisi. In kako tudi ne! Saj so vedeli, da vse te priprave naznanjajo dan, ki ga že dolgo željno pričakujejo, katerega sta jim gospod katehet, zlasti pa mati tako krasno slikala, to je dan svete birme. Bil je napočil ta za 500 otročjih src — po njihovem mnenju najstrebnejši dan. Med mnogimi botri je bil tudi 90letni sivolasi, a še čvrsti starček Andrej Tomšič iz Gornjih Podpoljan. Njegov birmanec je bil sedemletni deček, njegov najmlajši vnuk M. Drobnič. Prvič je vezal birmo leta 1843 trem dečkom. Eden izmed njih je bil pozneje misijonar in škof v Ameriki, ki je pred par leti umrl. — Našega botra pa živi Bog še mnogo let!

d Nevihta s točo v Ambrusu. Sredi popoldne v nedeljo, 14. t. m., je župnijo Ambrus zadela grozna nesreča. Najprevo je prišel od severa strašen vihar, ki je lomil drevesa, s korenino ruval hraste, podiral kozolce in žito na polju povlil. Nato je pa začela padati gosta toča, ki je uničila do malega vse pridelke. Razun ječmena je bilo še vse na polju. Najhuje se pozna škoda na koruzi. Krasna koruza leži sedaj po tleh kot gole palice. Še 24 ur po nevihti je bilo toče za cele vozove po tleh. Lani grozna suša, potem požar na Kalu, letos pa zopet nova nezgoda. Bog se usmili kmeta! Najhuje je pa udarjena rodbina Jakoba Miklič iz Višenj. Strela je udarila v hišo, ubila 11letnega sina Jožeta, enega vola in eno kravo in mu hišo užgala. Ogenj so sicer pogasili, a kaj je to v primeri z ostalo nesrečo.

d Škocijan pri M. Izmed tistih, ki so jih napadli škocijanski liberalni fantje, sta že dva umrla v bolnišnici usmiljenih bratov Kandiji.

d Iz Dobrniča. In vendar se giblje! Kdo? Dobrnič! Novih naročnikov »Domoljubovih« se je oglasilo 33; med njimi eden popolen slepec, slečaj, kakršnega »Domoljub« gotovo nima zaznamovanega v vsi svoji 25letnici. To je eno čudo pri nas; drugo čudo je pa to, da po naših gostilnah ure strašno čudno kažejo. Ko navadne ure kažejo dve čez polnoč, kažejo gostilniške deset ali polenajstih pred polnočjo. Pravzaprav pa to ni nič čudno! Saj ravno tisti, ki bi imeli uro komandirati, sami kazalce nazaj pomikajo. Na vsak način bo treba dobrega urarja! — Kmetijsko društvo dobro napreduje. Naročilo si je motor in mlatilnico, ki začne v kratkem delovati. Dobe pa se ljudje, ki vse to nezaupno gledajo in hujskajo zoper društvo, ker vedo, kolikoga pomena bo društvo za kmeta. Kmetje pa bodo imeli priliko spoznati, kdo je njihov pravi prijatelj. — Nekdo se je lotil posla, da

tujega blaga ne pusti v miru; najbrže sliši uro z dobrniškega zvonika, zato ga bomo že zasledili. Naše društvo je dobilo mlatilnico na bencinov motor; ta stroj je prvi te vrste na Dolenjskem.

d **Iz Mirnepeči.** Obžalujemo; da se nahaja pri nas podli dopisun, ki po liberalnih časopisih napada našega gospoda župnika. A gospod župnik se ne brigajo za vaše grde laži, mi pa dobro vemo, komu naj zaupamo. Mi vemo ceniti svojega župnika. Naročili so nam umetna gnojila, katere so bila za vsakih 100 kg 1 K 12 vin. cenejša kakor pa drugod; gnojilo je pa ene in tiste vrste 14 odstotkov. Vprašamo se, kdo dela za nas kmete? Res, liberalci imate široka usta za laži, mi pa smo že tako daleč, da vas ne slišimo. Ponosni smo na naš časopis »Domoljub«, ki nam pri naša toliko lepega berila. Zato pa se je število »Domoljubovih« naročnikov pomnožilo za okrog 20 novih!

Notranjske novice

n žiri. Za čevljarški tečaj, ki bo trajal pet tednov, se kaže veliko zanimanje. Prostori pri g. Gostiši, kjer se je tečaj sicer vršil, so za letos premajhni. Zato bo letos poduk v dvorani Izobraževalnega društva. — Gospodje od napredne stranke se hočejo z nami temeljito pomeniti glede občinskega gospodarstva in pravijo, da jim je javna obravnava v časopisu ljubša, nego zahrbtno namigavanje. Kdaj že smo si mi želeli podobne pametne misli od liberalne strani in pa poštenega javnega razgovora brez tistih običajnih surovosti, s katerimi se je liberalno časopisje tako zelo pregrešilo nad izobrazbo našega ljudstva! Torej Vi pravite: »... ti (občinski) računi so se od Vaših mož-prvakov pregledali in odobrili, saj so pod vsakim računskim sklepom podpisani Lenger, Mlinar in Kopač. Ako je kaj nereda v knjigah, so ga krivi le-ti kot računski pregledovalci.« Saj sami sebi tega ne verjamete, pa Vam naj bi mi! Pregledovalec podpiše in odobri, kar se mu predloži v pregled; to je res. Da bi bil pa on odgovoren za tisto, kar se mu ne predloži in do česar on ne more priti, ker je vodstvo in sestava računov nekaj drugega nego pregledovanje in odobrenje računov — v svoji poštenosti, tega pa ne boste nikomur dokazali. Krivda — in to je nekaj drugega nego odobrenje računa v dobri vesti, da je vodja občinskega gospodarstva tudi po vesti natančno ravnal — bo dokazana, in komur bo dokazana, le-ta bo odgovoren za nerednosti. Sicer boste po svoji modrosti napravili tudi revizorja za odgovornega teh nerednosti, ki jim tudi že dolgo išče jasnosti, češ tudi ta pregleduje naše račune. Kar pa besedičite o »odličnih« možeh, se malo strinja s temeljitostjo, katero na koncu napovedujete. Lenger n. pr. ima svoje odlične zasluge za žirovsko dolino, katere mu ostanejo, naj mu jih Vaša stranka prizna ali pa ne. Mi si le želimo več takih mož tudi pri Vas, pa bo skupno dogovorjenje vsaj v gospodar-

skih stvarih mogoče in našim možem ne bo treba z revizorjevo pomočjo stikati za liberalnim gospodarstvom.

n **Sv. Jošt pri Vrhniki.** Že lansko leto meseca vinotoka je bilo razglašeno, da so razpoloženi imeniki za občinsko volitev, a še danes nimamo niti občinskega odbora. Kdaj bode izvoljen novi župan, tega še nihče ne vé. — V nedeljo, dne 14. julija smo imeli pri nas prvo sv. obhajilo. — Isto noč je obiskala na nekaterih krajih naše občine nekaj posestnikov huda toča in povzročila posebno po Suhem dolu občutno škodo. Drevje in žito je po omenjenih krajih skoro popolnoma uničeno.

n **Iz Idrije.** Zborovanje idrijske podružnice »Slov. Straže« v nedeljo, 7. julija, v hotelu Didič se je zelo lepo obneslo. — Lepo je popravil občinski odbor pot k romarski cerkvi sv. Antona. — Konkurz je napovedal trgovec Jos. Šepetavec, prejšnji župan idrijski. Morda pride do poravnave, ker baje znašajo dolgovi toliko, kolikor je vredno premoženje. Mož bi bil menda še danes sedel na županskem stolcu, ko bi bil vsaj nekoliko kancilijanten proti pristajšem S. L. S. — Gosp. Iv. Vogelnik, nadzornik c. kr. čipkarskih šol je pomaknjen v 7. uradniški razred. Častitamo g. nadzorniku na tem povišanju ter želimo, da bi še mnogo let uspešno deloval v prid razvitja čipkarstva v naši domovini! — V četrtek, dne 11. julija, so našli v »Mohoričevi grapi« v Kanomlji moški okostnjak. Poleg sta ležala koš in harmonika. Gotovo truplo kakega ponesrečenega predpustnega kolednika. Okostnjak so pokopali v Spodnji Idriji. — Skladiščnikar obč. konz. društva Iv. Podobnik je pri tukajšnjem okrajnem sodišču pod ključem. Sodnijska razprava bo pokazala njegovo krivdo ali pa nedolžnost. — V nedeljo 14. julija je ponesrečil rudniški nadkomisar Jož. Kropač. Vozil se je na biciklu iz Idrije proti Sv. Luciji. Na nekem ozkem ovinku se je hotel ogniti cerkljanskemu poštnemu vozu, se zaletel v obcestni odričav ter padel z bicikla na cesto. Zlomil si je eno levo rebro in poškodoval nogo. Namesto na dopust je moral iti v posteljo. — V sredo 17. julija okoli 9. ure dopoldne je smrtno ponesrečil v rudniku tesarski mojster Lovro Brumen. Vozil se je iz 9. na 7. polje, nadzirajoč jamsko vozno napravo. Po neprevidnosti je stegnil glavo čez dvigalo, ki mu je odtrgalo možgansko črepijo. Bil je takoj mrtev. Ranjki je bil dober človek, vesten mojster in pravičen nadziratelj svojim delavcem; sploh poštena duša. Do zadnjega je bil zvest pristaš S. L. S. V petek ob 6. uri zvečer je bil njegov pogreb, kojega se je udeležila poleg svojcev, uradništva in tovarišev v uniformah tudi nepregledna množica občinstva. R. I. P.!

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Krka. — Vabilo na shod mladeniških Marijinih družb žužemberske dekanije in okolice, ki se vrši dne 11. avgusta 1912 v romarski cerkvi sv. Kozma in Damijana na Krki. — Vspored: Ob 10.: Sprejem mladeniških Marijinih družb, Orlov,

raznih društev in mladeničev. Z godbo na čelu skupen odhod v župno cerkev. — Ob pol 11.: Sv. maša z govorom. — Ob pol 12.: Javen govor pred cerkvijo. — Ob 12.: Obed. — Ob 2.: Govor in pete litanije Matere božje z blagoslovom. — Ob 3.: Velik mladeniški tabor: organizacija mladine. Nastop Orlov. Govori mladeničev. Prosta zabava, pri kateri sodelujejo mladeniška godba iz Žužemberka, godba Orlov iz Skocijana pri Turjaku in iz St. Jurija ter pevsko društvo »Škerjanček« iz Ajdovca. — K temu shodu, ki se vrši ob vsakem vremenu in obeta biti nekaj veličastnega, so uljudno vabljeni tudi vsi mladeniči in njih prijatelji iz bližnje in daljne okolice. — P. n. družbe in društva naj pridejo z zastavami. Ob tej priliki se tudi izroči častna svetinja Jakobu Miklavčiču iz Malega Kozna, podeljena mu od prevzvišenega gospoda c. kr. deželnega predsednika v priznanje za njegovo štiridesetletno zvesto službovanje.

Logaško okrožje Orlov naznanja, da je Slomškovo slavnost dne 21. julija moralo vsled neprestanega deževanja prestaviti na prihodnjo nedeljo, dne 28. julija t. l. Prireditve se vrši z istim sporedom, kakor je bilo že naznanjeno. Prosimo vsa cenjena narodna društva, da se slavnosti v častnem številu udeležijo, ker se namreč vrši ob vsakem vremenu.

Iz Št. Vida nad Ljubljano. Pri sv. Roku v Dravljah bomo prihodno nedeljo imeli slovesen praznik, na katerega vabimo vse prijatelje naših organizacij. Mizarski mojster in posestnik Franc Brenk, predsednik katol. slov. izobraž. društva je del gospodarskega poslopa poleg cerkve sv. Roka preuredil v lepo, prostorno dvorano, katero je za nekaj let prepustil društvu v porabo. — To novo društveno dvorano bodo v nedeljo, dne 28. t. m., popoldne ob 3. uri blagoslovili mil. gosp. okrajni in stolni dekan M. Kolar, ki bodo ob tej priliki blagoslovili tudi nov kip sv. Antona Padovanskega v božjepotni cerkvi sv. Roka. — Slavnostni govornik pri tej slovesnosti bo v. l. gosp. profesor dr. Jos. Jerše. Nastopila bosta pa še dva druga govornika, ker bomo v proslavo največjega ljubitelja slovenske mladine, škofa M. Slomška, ustanovili podružnico »Slov. Straže« za Št. Vid in okolico ter tel. odsek za Dravljice in okolico. — Lepo zborovanje smo imeli preteklo nedeljo v Dravljah. Sedanjemu času zelo primerno predavanje je imel gosp. dr. M. Natlačen. Govoril je o delavnosti, pridnosti in varčnosti. Poudarjal je zlasti, da bodi prva dolžnost mladinskim organizacijam gojiti varčnost in pa zmernost, ki je prvi steber varčnosti. S številkami je pokazal, koliko se v malem številu let da prihraniti, ako n. pr. samo v plačih in kajenju znamo držati mero. Po tem lepem in poučnem predavanju je domači gospod župnik opozarjal na sedanje kritične denarne razmere, na podlagi številč šentiviške hranilnice nam je pokazal, kako velika dobrota za župnijo so domače župnijske hranilnice, ki v času sile in potrebe domačim ljudem veliko bolj pomagajo nego tuje. Zato pa je treba varčevati, ob času prihrankov nositi prihranjen denar rajši v domačo nego v tujo hranilnico, da si ob času sile ali kake vojske lahko kar doma pomagamo in nam ni treba drugod iskati pomoči pa jo še pri tem drago plačati.

Koroška Bela. Dne 21. t. m. so se izvršile županske volitve. Za župana in za svetovalce so izvoljeni sami pristaši Slovenske Ljudske Stranke. Za župana je izvoljen g. Jožef Mulec iz Potokov. Bog jih živi!

V Šmartnu pri Kranju priredi Katol. slov. izobraževalno društvo v zvezi z Jugoslovansko strokovno zvezo v nedeljo, dne 28. t. m., vrtno veselico na dvorišču sitarske zadruge v Strazišču v proslavo Slomškove 50letnice in obenem tudi 10letnice obstoja izobraževalnega društva. Začetek ob pol štirih popoldne. Na sporedu so zelo zanimive točke. V slučaju slabega vremena se prestavi veselica na prihodnjo nedeljo z istim sporedom in na istem kraju. Okoličanje, na svidenje!

Dekliški odsek katol. izobraževalnega društva v Velikih Laščah uprizaro v nedeljo, dne 28. julija, ob 3. uri popoldne »Junaške Blejke«, zgodovinsko igro s petjem v štirih dejanjih. (Kostum: slikovita gorenjska narodna noša.) Pred predstavo zapoje dekliski ženski zbor več mičnih narodnih pesmic. Prijatelji in prijateljice društva in poštene zabave, domačini in sosede, prosimo, pridite!

Stari Kot. Preteklo nedeljo je imela tukajšnja Živnorojska zadruga svoj prvi občni zbor. Njen voditelj je podal precej razveseljivo poročilo o delu v prvem letu poslovanja zadruge. Bilo je več sej, dvoje predavanj ter več sestankov. Zadruga je imela težav in ovir, kot malokatera, ker so ljudje, ki menijo, da zadruga naj koristi le enemu človeku. Ovire so se odstranile in danes je življenje zadruge v lepem redu ter gleda še lepši bodočnosti naproti, zlasti živahno se je prijel več članov popraviljanju hlevov in nekaj jih je dobilo že podporo potom zadruge. Gledalo se bo tudi na popraviljanje pašnikov. Ne samo domačinom, marveč tudi sosednjim Hrvatom zadruga koristi. Načelnikom je izvoljen g. J. Janež, tajnikom naš marljiv učitelj g. Blenkuš. Celemu odboru naša marljivost in poštrevnost. Zelo doseganje marljivosti in poštrevnosti.

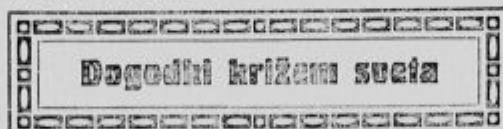
Zažer pri Vrhniki. Društvena veselica, ki se je vršila dne 7. julija, je krasno izpadla, bolj nego smo pričakovali. Igralci so dobro izvršili svojo dolžnost. Prav lepa hvala vsem, zlasti pa č. g. Svigelju, kaplanu horjulskega, za krasen govor, in pa sosednjim društvom iz Podlipa, Vrhnike in iz Horjula in drugemu občinstvu za obilni obisk. Hvala tudi domačim dekletom, ki so pripomogle za olepšavo nfa-jev, odra in družega. Prisrčna hvala vsem skupaj!

Iz Erzelja. Hvala Bogu! Ustanovili smo izobraževalno društvo. Lepo je bilo. Najprvo je imel č. g. iz Branice blagoslov, potem pa je otvoril shod in dal besedo g. Ježu iz Vipave. Lepo je govoril ta mladi gospod. Pa tudi p. Bonaventura nas je navduševal. O pomenu društva je govoril g. župnik iz Branice. Izvolili smo odbor. Pa tudi Orla smo ustanovili. Nek mečnozobi fantalin iz Branice je zunaj nekaj čenčal; pravijo mu: »učenik na štengah«, pa to je moral popihati. Prisrčna zahvala vsem predst. gg. duhovnikom, č. Ježu, velespoštovanemu g. Francu Habetu za obili dar in g. Rihardu Ferjančiču iz Goč. Tovariši, bratje, zdaj pa na noge, krepko na delo! Bog bo z nami!

Iz Prečganja pri Litiji. Tukajšnje slovensko katoliško izobraževalno društvo je priredilo dne 14. julija o priliki cerkvenega žegnaja dve zanimivi igri in srečolov. Fantje telovadnega odseka Orel so igrali burko v dveh dejanjih »Kmet Heroda«. Igra je jako humoriistična in radi tega je bilo veliko neprisiljenega smeha. Maskiranje, prednašanje in igranje, vse je bilo prav dobro; častno je to za fante, ki v kljub obilnemu poljskemu delu najdejo še časa za naučenje iger. Le želiti je, da bi se ljudje nekoliko bolj zanimali in rajši k takim ali enaki igram prihajali. — Ženski odsek telovadnega društva je pa priredil igro »Oh ta Polona«. Tudi ta igra je jako smešna, kot nalašč za žegnaje, da se ljudje odvrtačejo od nezmerne popivanja. Tudi dekleta so dobro igrala, posebno Polona je bila nerodna, pa tudi zelo pametna. Pri srečolovu je bilo okoli sto čobitkov; marsikdo je precej zadel, zopet drugi nič in je s kislim obrazom metal prazne listke proč. Nazadnje je še imel navdušen govor načelnik Orlov Jožef Gale »o alkohol, največjemu sovražniku slovenskega ljudstva«. Kakor je bilo žalostno za slovenskega kmeta v 15. in 16. stoletju, ko so mu grajščaki in Turki uropali vse, nič manjši sovražnik posameznih oseb, družin, stanov in celega slovenskega ljudstva je alkohol. Zato naj mu velja boj »sveita vojske« v mladinskih organizacijah. Vsi so se čudili navdušenemu, idealnemu in krepkemu teladničju, ki se mu vidi, da gori za abstinencije ideje.

Iz Mekinaj. Dne 21. t. m. se je vršil občni zbor izobraževalnega društva. Po nagovoru predsednikovem povzame besedo č. g. dr. Guido Hant ter bodri društvenike z vneto besedo k vztrajnosti, kačo na nevarnega sovražnika — Prostožidarstvo. Bile so to poslovilne besede vnetega in poštrevnega gospoda dr. Guidona, ki je moral takoj drugi dan na svoje novo mesto v Ljubljano. Težka nam je bila ločitev od njega; saj je bil velik prijatelj našega društva za cel čas svojega bivanja v Kamniku ter nam je govoril mnogo bodrilnih govorov in zlatih naukov. Plačnik naj mu bo Bog. Mi pa ga bomo ohranili vedno v hvaležnem spominu; naj tudi na nas ne pozabi ter o priliki pohiti v našo sredo. — Iz poročila povzamemo sledeče: Članov šteje društvo 140. Društvo se je udeležilo

z moškim pevskim zborom blagoslovljenja društvenega doma v Smledniku. Knjižnica šteje 270 vezanih knjig. Predavanj je bilo pet. Sobotnih »Slovenec« kroži po hišah 14. V bralni sobi v »Domu« je razporejenih 10 časopisov. Vprizorile so se sledeče igre: 1. »Ponočna čuvaja«. 2. »Smrt Marije Device«. 3. »Stari in mladi«. 4. »Čarovnica s Pohorja«. 5. »Urban Smukova ženitev«. 6. »V znamenju križa« (dvakrat). 7. »Andrej Hofer«. Dohodkov je imelo društvo 1336 kron 41 vin, stroškov 725 kron 95 vin. Prehitek 610 kron 46 vin, se uporabi za odplačilo »Doma«. Iskreno zahvalo izrekamo tem potom vsem domačim in številnim zunanjim prijateljem in dobrotnikom, ki tako radi posetijo naš prijazen »Dome«; ohranite nam naklonjenost tudi v prihodnje. Prihodnja predstava v čast Slomškovega spomina bo na Veliki Šmaren popoldne. Pripravljamo krasno, primerno igro s petjem. Vabimo že sedaj. Ti pa društvo — mladino izobrazuj — vedno višje jo dviguj — kot dekle ročice jih neguj; vzgajilo si boš vrle hčere in sinove, ki bodo znali v boj nad vse nam zle duhove!

Vremenske neizgode v Mehiki. V Mehiki so ogromno narasle vode ter porušile veliko število krajev. Mnogo stotin oseb je pokopanih pod razvalinami. Mrtvih je nad 2000 oseb in več stotin ranjenih. Nesreča je prišla tako nenadoma, ko se je utrgal oblak, da so valovi naenkrat vse porušili in se ljudje niso mogli rešiti z begom. Več tisoč ljudi je brez strehe. Ko je pričela voda upadati, so začeli podrti hiše pleniti sumljivi roparji.

Bogatinka — čudakinja. V Weidlingau pri Dunaju je umrla v visoki starosti vdova baronica Ceschi, ki je živela popolnoma zaprta v svoji vili. Okna je imela vedno zaprta in v vili si je svetila samo s svečami. Ker je ni bilo dalje časa na izpregled, je policija odprla vilo, našla baronico mrtvo, vse sobe pa napolnjene z raznimi papirji, venci in s svetili podobami. Policija je našla cele kupe raznih pisem, med njimi pa veliko število vrednostnih listin. Začeli so jih zbirati in so našli, da znaša njihova vrednost daleč nad 1 milijon kron. Med drugimi so našli tudi med papirjem in pismi veliko število starih bankovcev, med njimi 17 starih goldinarskih tisočakov, ki so pa sedaj brez vrednosti, ker so že zdavnaj iz kurza. Našli so tudi več oporok, ki pa nobena ni veljavna, ker ali niso podpisane ali pa so drugače nepopolne. V nekaterih oporokah je namenila baronica vse svoje premoženje nekaterim bosenskim samostanom, v drugih pa zopet občini weidlingauski.

Osemletni učenec morilec. Iz Jassyja poročajo: V drugem razredu tukajšnje ljudske šole je dobil učenec Plisa najslabše spričevalo, dočim je dobil njegov sosed Petrescu najbolje. Ko je Petrescu pokazal svojemu tovarišu svoje spričevalo, se je ta tako raztogotil, da je potegnil nož ter ga porinil tovarišu v srce. Petrescu je bil takoj mrtev.

Ekspresni vlak zavozil v poštni vlak. Pri Hundaleji pri Čikagu je zavozil ekspresni vlak v poštni vlak. Dozdaj so izvlekli izpod razvalin 13 mrličev. Ranjenih je 25 oseb. Takoj po nesreči so zločinci kradli potnikom denar in dragocenosti.

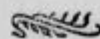
Poštni rop. Iz Sredca poročajo, da je na obmejni postaji v Küstendilu napadla tolpa neznanih oboroženih mož poštni voz, v katerem je bilo denarnih pisem za 10.000 frankov. Umrili so postiljona in orožnika, ki je voz spremljal. Voz so oplenili in pobegnili.

Na smrt obsojeni ruski pomorščaki. V Sevastopolu je mornariško vojno sodišče obsodilo deseti pomorščakov, ki so na vojni ladji »Ivan Zlatoust« druge pomorščake podpihovali k upor, na smrt, pet pa na šest let težke ječe.

Namesto brata postala vojak. Edini sin neke grške, že dolgo na Turskem živeče družine, je lani dobil poziv k vojakom. Družina, obstoječa iz osivele matere in treh sestr, bi bila tako izgubila svojo glavno oporo. Tedaj je sklenila najmlajša izmed sester, da se žrtvuje za rodbino; oblekla je moško obleko in bila namesto brata sprejeta k vojakom. Šest mesecev je zvesto vršila vojaške dolžnosti ter se udeležila bojev proti macedonskim četam; nato je zbolela. Ko je prišel zdravnik, je prosila, da se ji preje pošlje duhovnika. Temu je povedala svojo skrivnost. O stvari je zvedel tudi poveljnik Šefket paša in obvestil sultana. Ta se je pokazal človekoljubnega ter ni le oprostil brata vrle Grkinje vojaške dolžnosti, marveč je odredil, da se družini izplačuje redna državna podpora.

Velikanski boj z dvema ruskima banditoma na Gališkem. 21. julija sta dospela na gališko-rusko obmejno postajo Szakowo dva bandita iz Rusije, o katerih je bila avstrijska policija že prej obveščena. Ko sta dospela na postajo in zahtevala vožni listek v Krakov ter se hotela odpeljati naprej, so ju detektivki obkolili in zahtevali, da se legitimirata. Eden je dejal, da se piše Mielenk, drugi pa, da se piše Josefovič. Ker pa nista imela nikakih dokumentov s seboj, so ju aretirali in peljali na policijsko ekspozituro. Med potjo sta se pa bandita policistom iztrgala in zbežala. Policija in orožniki so ju zasledovali, nakar sta bandita začela streljati. Vnela se je velikanska bitka, ki je trajala tri ure. Padlo je okoli 400 strelcev. Bandita sta skočila v nizko reko in od tam streljala. Policijski official Schrötter je bil od treh strelcev nevarno ranjen. Ko sta bandita naposled uvidela, da ne bosta mogla uiti, sta streljala sama nase. Eden od banditov, Mielenk, se je mrtev zgrudil, drugi, Josefovič, pa se je smrtnonevarno ranil in so ga prepeljali v bolnico v Krakovem. Bandita imata na vesti mnogo umorov in vlovov v Gornji Šleziji in na Ruskem Poljskem.

Zopet ledeniki v Atlantskem morju. Veliki prekomorski parnik »Mauritanija«, last Cunard-Linie, je signaliziral potom brezžičnega brzojava, da se približujejo v južne vode Atlantskega morja ogromne ledene gore. Z »Mauritanije« so opazili ledenik, ki je bil nad 1000 čevljev dolg. Vsi transatlantski parniki so bili opozorjeni po radiotelegrafičnem potu o plavajočih ledenih gorah.

Dobre knjige

Magdalene Pleiweisove »Slovenska kuharica«, ki jo je v 6. natisu popolnoma predelala in izpopolnila S. M. Felicita Kalinšek, šolska sestra in učiteljica v gosposinjski šoli v Ljubljani, obsega vso kuhinjsko umetnost za priprosto kakor tudi za najfinejše omizje in je izkratka najboljša in najpopolnejša kuhinjska knjiga, katere ne bo mogla pogrešati nobena ukaželjna kuharica in gospodinja. Velika izdaja te knjige, nad 600 strani z mnogimi slikami v besedilu in 18 finimi večbarvnimi tabelami, velja lepo vezana v celoplastnu 6 K. Okrajšana izdaja iste knjige je brez slik in ima okrajšano besedilo ter je za vsakdanje potrebe prav porabna in velja 3 K, vezana 3 K 60 vin.

Finžgar: Naša kri, igrokaz v štirih dejanjih. Založila »Katoliška Bukvarna«. Cena 1 K 40 vin, vez. 2 K 50 vin. To je dosedaj naša najboljša ljudska igra, ki bo budila povsod ljubezen do naše krvi in zaupanje v njeno nevsahljivo moč. Koder jo bodo igrali, pustila bo sled za seboj, kajti z njo nam je pisatelj podal kos naše domače zgodovine v živi krepki besedi.

Ermar Milanovič. Povest. Založila »Katoliška Bukvarna«. Cena 1 K 40 vin, vez. 2 K 20 vin. Prekrasna povest obravnava življenje na morju z vsemi njegovimi prijetnostmi in strahotami. Neverjetno živo oriše v nji pisatelj potop mogočne ladje ter usodo nekaterih ljudi, ki so se rešili v malem čolničku prvega pogina. Slovincem, ki nam je morsko življenje tuje, nudi povest nekaj povsem novega in kdor jo bo začel brati, je ne bo odložil, dokler je ne bo prečital do konca.

Lep molitvenik po nizki ceni. Eden najlepših in najpopolnejših slovenskih molitvenikov je priznано »**Voditelj v srčno večnost**«; spisal župnik A. Merkun. Priljubljenost, katero uživa ta molitvenik, ne izvira samo iz velike izbire najkrasnejših molitev, ki so vse sestavljene že v zmislu novega cerkvenega besedila, temveč se naslanja v prvi vrsti na zares lepe nauke, oziroma premišljevanja, ki so pod skupnim naslovom »Poučni sestavki« zelo pregledno razvrščeni na prvih 90 straneh molitvenika. Cel molitvenik obsega okoli 250 strani ter ima zelo lepo in priročno obliko. Ker pripravlja »Katoliška Bukvarna« nov natis tega priljubljenega molitvenika, se je odločila, da ne bodeta dve izdaji naenkrat v prometu, sedanji izdaji — kolikor jo je še na razpolago — ceno izredno znižati, tako da stane molitvenik z rdečo obrezo sedaj le 80 vin. in v fini vezavi z zlato obrezo in vatiranimi platnicami samo 1 K 30 vin. Za poštnino naj se vedno doda 10 vin. za izvod. Sama vezava je vredna več, nego znaša znižana cena za celotno knjigo. Navedena cena velja seveda le dotlej, dokler bo še kaj izvodov na razpolago. Kdor se

hoče znižano ceno okoristiti, naj molitvenik takoj naroči, kajti v zalogi je le še malo izvodov. Nova izdaja, ki bo seveda neprimerno dražja, izide šele, ko bo ta izdaja razprodana.

Urbanus: Knjiga o lepem vedenju. 3 K, v platnu 4 K. — Knjiga nas uči, kako se vedimo, da se priljubimo ljudem in je za ljudstvo ter izobraženca neprecenljive vrednosti.

Dr. Lampe: Vojska na Daljnem Vzhodu. 4 K 80 h, vezano 6 K. — Kdor hoče spoznati moč modernih vojnih sredstev in vojne tehnike, bo našel v tej knjigi zanesljivega vodnika.

Stoletna pratika dvajsetega stoletja. 1 K 30 h, vezano 2 K. — Knjiga obsega poleg stoletnega koledarja premnogo praktičnih nasvetov, ki so za sleherne velike vrednosti, n. pr. strokovni poduk za poljedelca, živinorejca itd.

V »Katoliški Bukvarni« se dobe tudi naslednji ponatisi iz »Domoljuba«: **»Črna žena«.** Povest iz domače zgodovine. 1 K 40, vezano 2 K.

»Krmar Milanovič«. Povest. 1 K 40 h, vez. 2 K 20 h.

»Romarica«. Resnična povest. 1 K 20 h, vez. 1 K 60 h.

»Skrivnost najdenke«. Povest. 60 h, vez. 90 h.

»Zadnji dnevi Jeruzalema«. Zgodovinski roman. Dva dela 3 K 80 h, vez. 5 K 40 h.

Drebtine

Čudna slika. Slavni angleški slikar Hogart v Londonu je bil nekega dne poklican k nekemu zelo bogatemu, a tudi zelo skopemu lordu, ki ga prosi, naj v dvorani njegove nove palače naslika veliko stensko sliko, ki naj predstavlja pot Izraelcev skozi Rdeče morje, ko je ravno Faraon z vso egiptovsko vojsko za njimi.

Slikar zahteva 100 gvinej (1 gvineja = 25 K). Ko mu lord samo 20 gvinej ponudi, pravi slikar: »Ker sem v denarni zadregi, sprejemem delo za ta denar, vendar zahtevam, da se mi znesek naprej izplača.«

Takoj prejme denar in ključ od dvorane, da lahko takoj naslednje jutro delo prične. Komaj solnce vziđe, pride z mazačem, ki je nesel v roki velik pisler živordeče barve in mogočen čopič. Še preden lord vstane, je zadnja stena dvorane krvavordeče pobarvana.

Hogart še enkrat pregleda svoje delo, potem pa pokliče lorda. Ko stopi ta v dvorano, mu pravi Hogart: »Dovršeno je!«

»Kaj je dovršeno?« vpraša lord začuden in s pogledom na rdečo steno kliče: »Kaj predstavlja to?«

»Rdeče morje!« odgovori Hogart v resni samozavesti.

»Rdeče morje?« zajeclja bogatin, sluteč kaj pride. »Toda kje je Faraon? Kje njegova vojska?«

»Vsi so utonili!«
»A kje so — Izraelci?«

»Izraelci«, pravi slikar in se globoko prikloni, »Izraelci so že srečno na drugem bregu!«

Mali vzroki — velike posledice. Don Pedro Kruti, kastiljski kralj, je bil imenovan tudi »Pravični«, ker je bil prijatelj hitrih sodb in je v takih slučajih rad sodil javno pred vsem ljudstvom. Nekoč je bilo treba podeliti službo sodnika v neki prav posebno zamotan zadevi. Kralj ukaže tistim, ki so se potegovali za to službo, priti na vrt njegove kraljeve palače v Sevilji; tam je kralj sedel poleg umetnega bagerja, v katerega je bil vrgel pomarančo, v dve polovici razrezano. »Kajje to?« vpraša vsakega in pokaže na plavajočo pomarančo. Vsak odgovori: »To je pomaranča!« Samo eden vzame, preden odgovori, palico, potegne plavajočo kosca k sebi, jih temeljito prišče in nazadnje pravi: »To sta dve polovici pomaranče!« — Ta dokaz temeljitosti in natančnosti mu je pridobil zaupanje kralja, ki mu je pri tej priči podelil službo sodnika.

Najnovejše vesti

Sultan namerava odstopiti na korist svojega nečaka Juzufa Izedina.

Vstaja v Albaniji je vsak dan bolj resna. Vstaška armada šteje že blizo 80.000 vstašev. Pri Djakovi čaka 12.000 vstašev na povelje, da odrinejo proti Carigradu.

— **Pod vlak se je vrغل.** V soboto zvečer ob 10. uri je povozil osebni vlak na progi proti Postojni neznanega človeka do smrti. Razkosano truplo je ležalo po progi. Nihče ga ni poznal. Pozneje se je konstatiralo, da so videli čez dan tega človeka na Rakeku, kjer je šepal na levo nogo. Nekdo ga je videl proti večeru pod nekim drevesom, ko je prebiral delavsko knjižico. Ker se pri mrtvecu ni prav ničesar našlo, da bi ga spoznali, je bilo identiteto nemogoče konstatirati. Danes je pa orožniški vodja g. Pivk našel v neki ogradi v grmovju skrito in pretrgano delavsko knjižico, glasečo se na ime Ivan Krainc, krojač iz Rakitne. Po sledu je prišel na mesto, kjer je dotični dalj časa v travi ležal in od koder se je najbrž sam pod vlak vrغل.

Zopet napad na smodnišnico. V Brnu se je poizkusil atentat na vojaško skladišče za smodnik. Straža je večkrat ustrelila, nakar so neznanci pobegnili.

Pri očetovem pogrebu poizkusil usmrtiti brata. V Reki so pokopali posestnika M. Projavca, rodom iz Sežane. Sedemnajstletni sin Mate, surov in pokvarjen človek, je z 28 letnim bratom Vekoslavom prišel na pogreb očetov. Že pred pogrebom je grozil, da bo poleg očeta še nekdo padel v grob in je grdo preklinjal Boga in duhovnike. Ko je očetovo truplo bilo izpuščeno v grob, je Mate štirikrat ustrelil na svojega brata Vekoslava, ga le lahko ranil ter nato pobegnil. Vekoslava so prepejžali v bolnišnico.

1958

Nad 10 milijonov gospodini

se zadovoljuje za svoje mehke lepe roke in sveznobe
perilo le rabi Schichtovega mila.

Za kratek čas

Samogovor pijančev. »Če imam kako posebno srečo, pijem na to veselje čašo muškalca. Če me zadene nesreča in imam ranjeno srce, hitro namažem to rano z alkoholom. Če sem vesel, pijem veliko; če sem jezen, pa še več, da jezo vtopim. Že marsikdo mi je oponašal, da je vino moja »slabost«. Jaz se pa prav dobro počutim, če ga dobro ruknem. Drugi popisujejo, kako nanje vpliva pijača, — meni se pa here že na nosu.«

Dolg nos. Nekdo vpraša krojača: »Zakaj pa vaš pomočnik tako počasi govori?« — Krojač: »Skozi nos govori in to vselej dolgo traja, predno pride beseda vunt!«

Dvojčki. Svētnik svojemu pisarju: »Kakor slišim praviti, ste zopet družino pomnožili. Ali je fantek ali punčka?« — Pisar: »Oboje — gospod svētnik!«

Med hribolazci. A: »Jaz in Sever greva jutri na Stol; ali greš z nama?« — B: »Nikakor ne! Kamor noben osel več ne gre, tudi jaz ne grem!«

V vojaški šoli. Narednik: »Vi stojite na preži za drevesom in v gledate sovražnika. Kaj boste storili, da boste bolje videli?« — Vojak: »Na drevo bom splezal.« — Narednik: »Dobro, in na kaj boste pazili?« — Vojak: »Da dol ne padem.«

Pri bolniku. Duhovnik: »Ali vam še kaj vest težje?« — 80 letni starček: »Ne, da bi vedel; le nekaj mi včasih po glavi šumi, čeravno je bilo že zdavnaj.« — Duhovnik: »Le povejte!« — J: »No: Jaz sem mogel biti kakih dvesto let star, ko sem neko deklino rad videl, pa tudi tovariš Jernač se je vanjo zagledal. Mene je to jezilo, — in ko se peljeva nekoč sama čez Savo, sem ga v sredi vode iz čolna pahnil. Ker za od takrat nisem več videl, me včasih skrbi, češ: Ko bi se mu bilo pa morda vendar le kaj primerilo.«

Opozarjamo cenj. čitatelje na današnji inšertat č. ss. uršulink iz Solnograda, ki se liče otvoritve realne gimnazije in penzije-nata za deklice v pričetku letošnjega šolskega leta.

»Slovenska Straža« v Ljubljani želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani. 2290

Odvrnitev.

Čim več časa tem bolj opozarjajo zdravniki svoje bolnike na odvrnitveno teorijo, ki je za kronične bolezni bistveno največje važnosti. Zlasti so kronične bolezni v vseh pojavih, katere potrebujejo tudi v gorkih poletnih časih največjo pozornost in oskrbo.

Ravno v poletnem času, ako ne dražijo sluzne mreže, bronhijale in pljuč težki

Glavni dobitnik turške srečke znaša 400.000 zlatih frankov in ne samo 40.000, kakor se je čitalo v zadnji številki »Domoljuba«.

MOJA STARA

izkušnja me nči, da moram za nego kože rabiti le Stockenferd lilijno miedro mila Bergmanna & Co., Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobiva povsod. 442/II/12

Sultan, kje si?

Rešitev zastavice križ.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Praga, 17. julija: 37, 80, 86, 20, 13.

Dunaj, 20. julija: 10, 16, 60, 3, 43.

Gradec, 20. julija: 8, 31, 43, 18, 58.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 22. julija 1912.

Deželni pridelki:	Cena		Zliva, meso	Cena	
	K	V		K	V
Pšenica	23	20	živa vaga:		
Rž	22	30	Goveda pitana	83	—
Ajda	25	—	Teletna težka	110	—
ječmen	18	80	Teletna mala	102	—
Oves	23	20	Prešici	134	—
Proso belo	27	—	Koštruni	106	—
Proso rumeno	18	60			
Koruzna stara	20	40	Kuretnina in drugo:		
Koruzna nova	—	—	Maslo kuhano od		
Leča	25	30	K 250— do	280	—
Grah	28	70	Maslo surovo od		
Laneno seme	42	—	K 250— do	320	—
Gršica	20	30	Slanina sveža (špeh)	163	—
Domača detelja	35	—	Slanina prekajena	173	—
Fizol Ribničar	30	50	Mast svinjska	166	—
Fizol Prepeličar	31	60	Loj	94	—
Fizol Mandalon	16	60	Jajca 100 komadov	7 40	—
Cebula	7	20	Višanci	1 30	—
Krempir	—	—	Golobi	75	—
Zelje sveže	—	—	Raca	2 70	—
Zelje kislo brez	—	—	Gos	5 60	—
soda	—	—			
Repa gorenjska	103	—	Kolonijalno hlago		
Repa sveža	—	—	na dobofo:		
Repa kisla brez	—	—	Riž Rangon od		
soda	—	—	K 25— do	42	—
Brinje	—	—	Kava Santos od		
Kumna	74	—	K 275—	295	—
Oreh	—	—	Sladkor	95	—
Gobe suhe	320	—	Petrolej	88	60
Ježice	—	—			
Zelod	4	60			
Smrekovi storži	3	50			
Seno	4	60			
Slama	3	50			
Stelja	2	70			

Gospodarska zveza v Ljubljani

priporoča

svojo veliko zalogo špecerij-skega in kolonijalnega blaga
trgovcem na deželi.

V zalogi ima pristna domača vina.

katari, je pričakovati pri pravem ravnanju popolno zdravljenje in krepitev obolelih organov in se doseže odpornost proti hripavosti prihajajoče zime. Koder se torej pri odraslih in otrocih pokaže najmanjši nagib zimskih katarov v dihalnih organih, tam se mora v poletnih mesecih popolnoma energično proti istim nastopiti.

Z ozirom na to, da se doseže gotov uspeh ni nobeno sredstvo tako dobro, kakor priznani Sirolin »Roche«. Zavoljo tega

se vsem trpečim na pljučih resno in nujno svetuje, da napravijo odvrnilno zdravljenje in naj v poletnem času zavžijejo vsak dan trikrat eno kavino žlico polno Sirolin »Roche«. V letni vročini so hudo napadena pljuča manj dražena od kašlja, tako da Sirolin ne pomiri samo, ampak tudi zdravilno učinkuje. Poletna zdravljenja s Sirolin »Roche« se priporočajo otrokom po oslov. kašlju, ošpicah, škrlatici itd. V lekarnah naj se zahteva izrecno Sirolin »Roche«.

11.

v	i	n	o
i	z	o	p
n	o	š	a
o	p	a	t

Jan. Rihtaršič, župnik.

Podpisani voditeljci **Hotela Traberšinger** se vedno priporočata vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom, ki prenočujejo ali za vse vrste tujancev v Celovcu. V hotelu se doba lepe sončnice, dobre po primernih ceni, nudi se izborna kuhinja in zajejo eno čistina in dobra vina iz slovenskih goric. Na razpolago je tudi kletišče poljskega sadnega vrta. V hotelu Traberšinger dobite vsak dan, posebno pa v sredah, prijetno slovensko družbo. V poletnih časih pričakuje na kolovodov gostov domači omnitbus. Slovenski romarji in romarice, ustavljajte se samo vedno slovenski gostini „Hotel Traberšinger“ v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojni obisk se toplotno priporočata voditeljci hotela.

Lezlika in Penca LEON.

5419

32

Pozor! Napredaj je novo sezidan Pozor!
z veliko vodno silo, tik glavne ceste, z lepo njivo in travnikom; 30 minut od železniške postaje, v lepem kraju na Koroškem. Ponudbe naj se pošljejo pod št. 400/2232 na upravnštvo „Domoljuba“.

Iz proste roke se prodaja

POSESTVO =

42 orlov zemljišča, gospodarskim poslopjem, dalje živina: 2 konja, 8 glav govedi in 4 prašiči, sploh vse, razen hišne oprave. Posestvu se pravi po domače pri Oraču in leži v Gojzdu pri Tržiču na Gorenjskem. Cena po dogovoru. 2206

Realna gimnazija za deklice in penzionat pri Uršulinkah v Solnogradu.

V šolskem letu 1912/13 sta otvorjena 1. in 3. razred. Vsprejemne izkušnje začetkom šolskega leta. — Uršulinke vzdržujejo tudi žensko učiteljsko s pripravljanim tečajem in vadnico ter ljudsko in meščansko šolo. Več povedo prospekti. 2234

Vsled druž. raz- **krasno posestvo** v zelo promet-
mer se prodaja nem kraju na
Gorenjskem. Obstaja iz hiše z gostilno, gospo-
darskih poslopij, njiv, travnikov in gozdov. —
Prodaja se vse skupaj ali posamezno. Kje, pove
upravnštvo Domoljuba pod št. 2279

Hiša

na Bregu za Savo
odaljena eno uro
od Kranja, s trgo-
vino mešanega blaga,
vinotočom piva
in vina, travnikom, sadnim vrtom, njivo, hlevom ter skladiščem, se takoj prodaja. —
Več se izve pri 2265

Francu Lukeš, Mesini trg 118, p. Kranj.

Konec skrbi bo dne 1. avgusta t. l.

za tistega, ki naroči turško srečko v korist „Slovenski Straži“ na mesečne obroke po 4 K 75 v in ž njo zadene glavni dobiček

400.000 zlatih frankov.

Za nameček pa zamore tudi zadeti še dne 15. novembra t. l. 5000 K vreden dobiček s srečko „Slovenske Straže“ v korist revnim otrokom, ki se vsakemu naročilu popolnoma zastoj priloži. — Pojasnila daje g. Valentin Urbančič, Ljubljana. 1509

Novozidana hiša

z vrtom in 6 birnov polja, pol ure od postaje Področica je na prodaj. Pojasnila daje FRANC MOLE, kovaški mojster v Podgorji v Rožu, Koroško. 2209

Tovarna „JANUS“ - koles

3 letno jamstvo

Največja in najboljša trdnost za kolesa; šivalne stroje ter njihove dele.

Najboljši izvor

za kolesa, šivalne stroje, pnevmatiko in druge potrebščine. Janus kolesa 3 letnim jamstvom od 95 K naprej, zunanja pnevmatika (Mantel) od 4 K 20, notranja pnevmatika (Luftschlauch), prve kavosti, nasešiti, od 2 K 80, čestilinske svetilke od 2 K 10, od 1 K 20 ročni zvonci in dro-
od 20 h, prvotne varžice od 2 K 70, pedali prve vrste od 2 K 50, pesta s prostim tekom (Freilaufnabe) od 1 K 12-50 naprej. Sedla, torbice, osi itd., za vse sisteme, umli, cevi v vseh merah itd., najceneje. Lastne poprave, zavod za ponikanje in enajliranje. Pošilja vsak dan po pošti.

Zahtevajte cenik 1912 zastoj in poštino preste, Dvozna trdnost za kolesno obrt Maks Skutetzky.

Dunaj I. Stubenski trg 6.

Golšo

debel vrat žleze
odstavlja naglo in temeljito
HOLLERDAUER-ja
ba'zam za golšo

Steklenica K 4.—

Stadtapotheke Pfaffenhoefen a/ Ilm 192 (Bavarsko).

4 t. dne
za poskušanje
in na ogled

pošiljam ceno moja preizkušena kolesa oziroma „Stohe-mia“ pnevmatiko, in po samozne dele koles. Zmerni plačilni pogoji, 1 usrovači cenik zastoj F. Dušek, tov rna, Opočno, St. B. Nr. 2/09, Č. ško.

Vodna sesalica (pumpa)

od 17 metrov globokega vodnjaka se takoj po ceni prodaja. LOVRO ŠEBENIK, Sp. Šiška 220.

Potniki v Ameriko

kateri želijo dobro, poceni in zanesljivo potovati, naj se obrnejo na 22

Simona Kmetetz-a

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Vsa pojasnila se dobe brezplačno.

Pri lišajih

vseh vrst, posebno pri mokrih in suhih lišajih, kakor tudi pri prhljajih nedosežen nadej pri vseh izpuščajih, haemorrhoidah, celo pri najhujši zastari in sluznjah, kjer so odpovedala vsa doslej vporabljena sredstva, lekarnarja Steuder

Euzema-talcam

gotovo pomaga Zdravi se z Euzemo brez motenja počiva. Zavarov. s pat. št. 141.365. Cena 5 kron. — Pristen le iz Roth-ove lekarne Kaufbeuren D 35, bav. Allgäu.

Številna zahvalna pisma ozdravljenih, posebno takih, ki so vporabljali leta vsa mogoča mazila brezuspešno. 2047

Domač gorski tkalec sem

in pošiljam razno blago, kakor kanfanas, cevir, platno, krizot, delan, bri-sače, otirače, beli gradl, atlas, modro in platneno in blago druge reči

40—50 m I. kakov. K 17
40—50 m II. kakov. K 22
proti povzetju, pošt. prosto.

Franc Maršik, Češka Cerna, pošto Nachod.

Šumenje v ušesih

ali če komu iz ušes teče, ali slabo sliši in vsako neprijetno gluhost odstrani v najkrajšem času 2174

sv. Bonifacija ušesmočije.

Cena 4 K. Pošilja: Stadtapotheke Pfaffenhoefen a/ Ilm F. Bavarsko.

Najboljša in najcenejša postrožba za drogerije, kemikalije, medicinska zelišča, tudi po Kneippu, ribje olje, toaletne predmete, fotografirne aparate in potrebščine, sredstva za desinfekcijo. Velika zaloga sušilnega konjaka in ruma. 2726

Oblastveno koncesirana oddaja strupov.

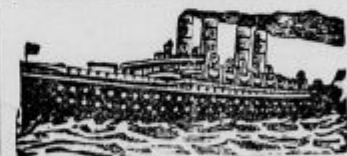
Za živinorejce: posebno pripravljeno: grenka sol, dvojnja sol, so-liter, cecjan, kolmož, krmilna apno itd. — Vnanja naročila se izvršujejo točno in solidno.

Drogerija Anton Kanc,

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Kupuje po najvišji ceni razna zelišča (rože), cvetje, korenine, semena, skorje itd. Ceniki zastoj.

Kdor potrebuje posnemalni stroj za mleko ali pa hoče svojega zamenjati za novega, kdor si hoče nabaviti parilni kotel za živinsko krmo (tudi na obro-ke), kdor želi poceni kupovati mlekarne in sirarske potrebščine, naj se obrne na g. Urbančiča v Ljubljani, ki za „Slovensko Stražo“ posreduje pri teh kupčijah.

V Ameriko in Kanado

zlozna, cena in varna

vožnja 3:98/12

Cunard Line

Bližnji odhod iz domače luke

Trsta: Ivernia 26./7. Carpathia 6./8. Saxonia 20./8. 1912.

Iz Liverpoola: Lusitania, (najhitrejši največji in najlepši parnik sveta), 27./7. 17./8. 7./9. 26./10. 1912, Mauretania 10./8., 31./8. 21./9. 12./10. 1912.

Pojasnili in vožne karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 220.— za odraslo osebo vstevši davek in K 120.— za otroka pod deset let vstevši davek.

Adolf Hauptmann-a nasled.

A. ZANKL SINOV

tvornica barv, lakov in firnežev

priporoča: 214

oljnat, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež kranjski, lak, mavec (Gyps) olje za pode in stroje, karbolneji, čopiči itd.

Naslov zadostuje: A. Zankl sinovi, Ljubljana. Cenik zastoj.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijena razstava na Dunaju 1906:

Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepa živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

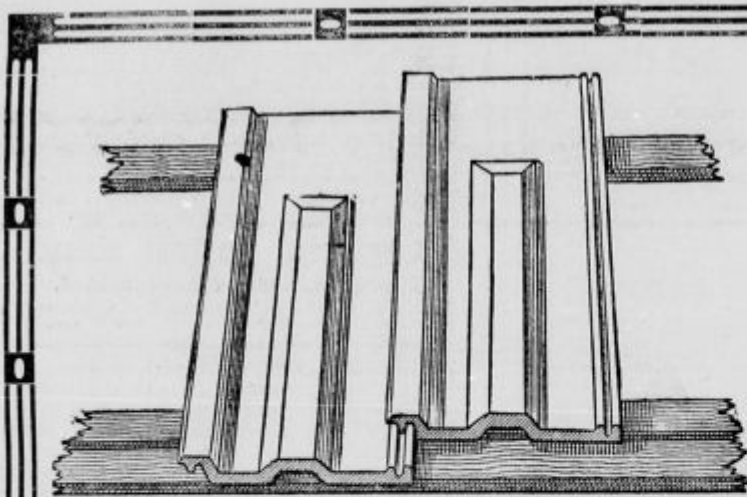
Vočkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO,

o. in kr. dvorni dobavitelj

TRST-Barkovlje.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini patent. dvojno zarezani

strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“

Brez odprtin navzdor!

Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

814

Sprtni zastopniki so iščejo.

Razpošiljam orožje vsake vrste

za poskušnjo za 10dnevni ogled.
Puška enocevka Lancaster K 30 -
dvocevka Lancaster K 30 -
Hammerless-puška K 70 -
Flober K 8 -; samokres K 5 -
pištola od 4 K naprej. Ilustro-
van cenik zastonj. F. DUŠEK,
tovarna orožij, Opočno št.
2137, ob drž. želez. Če ko.

„CAS“

znanstvena revija, izhaja
10 krat v letu in stane po 5 K
na leto. Naročnino prejema
upravnistvo v Ljubljani.

OXO

govejejuhina
kocka

X

Družbe

Liebig

Nedosežno v
dobroti

5^{vin.}

Št. 1038. 14kar. zlato K 13.—
Št. 1038. Novo zlato K 6.40
Št. 1064. Zlato na srebro
K 2.70

Šr. 1046. 14 karat zlato
K 9.—
Šr. 1046. Novo zlato K 4.70
Šr. 1068. Zlato na srebro
K 2.50

Kesal

se je dosedaj še vsak, ki
je kupil uro, zlatino in
srebrnino, predno je videl
velezanimivi in bogato
ilustrovani cenik

H. Suttnerja

v Ljubljani, Mestni trg št. 25
ker se je moral prepričati,
da se dobi tam res dobro
trežno in okusno blago
po nizki ceni. Zahtevajte
toraj predno se odločite
za kak nakup cenik, ki se
Vam dopošlje takoj, pošti-
nine prosto.

H. Suttner

Ljubljana

Mesini trg št. 25

Največja eksportna lvrčka ur,
zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svic.

Tovarniška znamka

„IKO“

Zastoni

dobi vsakdo

H. Suttnerjev

velezanimivi in bogato
ilustrovani cenik za ure,
zlatino in srebrnino,
kdor žrtvuje

5 vinarjev

za dopisnico na trdiko

H. Suttner

v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Predno se odločite za na-
kup ur, zlatnine in srebr-
nine zahtevajte cenik.

Št. 1109. 14-kar. zlato
z opal-kam. K 9.70

Št. 1149. Srebrna broška
K 1.50

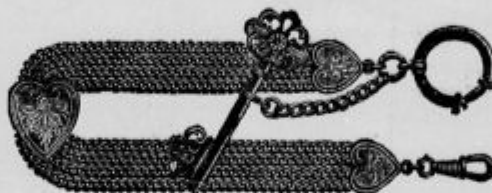
Zlato na srebro
K 3.—

Št. 748.
K 13.50

Št. 523.
K 12.50

Št. 748. Srebrna cil-rem., z dvojnati pokrovom,
trežno kolesje na 6 kamnov, K 13.50
Št. 523. Srebrna anker-rem., Roskopl, z dvojnati
pokrovom, trežno kolesje, K 12.50

Št. 873. Nikelnasta verižica z obeskom K 2.20
Št. 854. Srebrna verižica s srcem trivrstna K 5.70
Št. 854. " " " " 4 vrstna K 7.50
Št. 854. " " " " 5 " " 9.—
Št. 853. " " " " 6 šestimi srci K 12.20
Št. 853. " " " " 8 " " 15.80
Št. 861. " " " " 10 " " 26.—
Št. 860. " " " " 15 " " 42.—

Št. 720.
K 9.70
Št. 723.
K 11.70

Št. 735. K 13.

Št. 735.
K 13.—
Št. 736.
K 13.70

Št. 735. Srebrna cil-rem., z močnimi pokrovi, fino
kolesje, na 6 kamnov, K 13.—
Št. 723. Jednaka nekoliko večja K 11.70
Št. 736. Jednaka nekoliko večja z zlatim obročkom,
K 13.70
Št. 720. Srebrna cil-rem., z navadnim kolesjem, brez
okrasa, K 9.70